

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Het verdrag van de Euratom en het energieprobleem

Er wordt maar zelden melding gemaakt van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

De openbare mening is op de hoogte, noch van het belang dezer internationale overeenkomst, noch van de gebeurlijke weerslag die zij in onze landen kan teweegbrengen. Zelfs de rechtsgeleerden geven hieromtrent blijk van een zeldzame onverschilligheid.

Wie, met uitzondering van de ingewijden, is in staat de noodzakelijkheid te bepalen waaraan zij beantwoordt en de geest die haar bezielt ?

I. *Noodzakelijkheid waaraan zij beantwoordt : voorzien in de steeds stijgende behoeften aan energie van onze Westerse landen.*

De wereldbevolking wordt thans op 2 miljard 800 miljoen geschat en zij loopt gevaar, binnen de honderd jaar, volgens gematigde vooruitzichten, zes miljard te bereiken.

Het huidige energieverbruik per inwoner varieert naargelang streken en landen, van 3.050 kwu. tot 0 kwu.

Een probleem van toeneming en uitdeling van energie zal dus in de komende jaren opgelost moeten worden.

Om zulke sterke toeneming in de aanvraag het hoofd te bieden, is het niet alleen nodig aanzienlijke besparingen te verwezenlijken in het verbruik van de grondstoffen die onontbeerlijk zijn voor het voortbrengen van energie maar tevens alles in het werk te stellen om aanvullende bronnen uit te baten en, dank zij deze, de nodige voorwaarden te bekomen om zo mogelijk een wereldverbruik van 1.050 kwu. per inwoner mogelijk te maken.

In verhouding tot de calorieën welke zij kunnen leveren komt de vergelijking van de uit te baten wereldbronnen van petroleum - kolen - uranium en thorium-reserves als volgt voor :

Petroleum - Natuurlijk gas	5
Kolen	32
Uranium - Thorium	572
	(Putnam.)

In de schatting der petroleumreserves is de rijkdom van de Sahara niet meegerekend.

Zo Europa zich vóór de oorlog aan de spits van de onderzoekingen inzake nucleaire wetenschap bevond, hebben de Verenigde Staten en de U.S.S.R. sindsdien

ten nadele van Europa een aanzienlijke plaats ingenomen.

Een verandering van de toestand is hoog nodig. Het behoud van het levenspeil van onze bevolkingen, de hulp die zij in staat zijn aan de volkeren van Afrika en Azië te brengen, de uitstraling van onze beschaving en de wereldvrede hangen ervan af.

Het is in het ruime kader van de hierboven beschreven behoeften dat de opdracht van Europa dient geplaatst te worden.

Wordt zij niet uitstekend bepaald door het eerste artikel : « De gemeenschap heeft tot taak, door het scheppen van de voorwaarden noodzakelijk voor de snelle totstandkoming en groei van de industrie op het gebied van de kernenergie, bij te dragen tot de verhoging van de levensstandaard in de lidstaten en de ontwikkeling van de betrekkingen met andere landen. »

De bondigheid van de tekst evenals het edele, voorgestelde doel, werden, met recht, in de Senaat onderstreept ter gelegenheid van het debat dat de aanneming van het verdrag voorafging.

II. *Werkzaamheden.*

Het valt niet te verwonderen dat de twee hoofdstukken gewijd aan de ontwikkeling van het onderzoek enerzijds en aan de ontwikkeling van de kennis anderzijds, bovenaan staan.

In 1955 telden wij respectievelijk op het vasteland, in Engeland en in de V.S. 2.800, 5.000 en 15.000 technici die hun werkzaamheden aan de industrie en de nucleaire onderzoekingen wijden (Verslag van de O.E.C.E. januari '57).

Ontwikkeling van het onderzoek : In 1952 werden in Europa (Engeland meegerekend) 180.000 studenten in de wetenschap geteld tegen 500.000 in de Verenigde Staten. Men telt er negen reactoren tegen dertig in Amerika.

Volgens het verslag dat in 1957 door de Hoge Autoriteit aan de lidstaten der gemeenschap gestuurd werd, zou de energieproductie binnen de vijftien jaar met 37 % toenemen terwijl de aanvraag met 83 % gestegen zou zijn.

Met het huidige tempo, zou Europa gedwongen zijn in 1970, 200 miljoen ton kolen in te voeren.

Die cijfers krijgen hun volledige betekenis zodra men bedenkt dat in 1870 de drievierden van de kolen der

wereldproductie, in Engeland en in de Staten die voor het ogenblik de Euratom vormen, werden uitgegraven. Die proportie is nu tot 15 % gedaald (Verklaring van de heer Kronacker in de Kamer der Volksvertegenwoordigers op 13.11.57).

Volgens een mededeling van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal d.d. 8.2.57, is er geen vooruitgang in het domein van de kolenuitbating. Dit bewijst hoe snel het economisch verval van ons vasteland is.

Het vastgestelde doel is in 1967 een energieproductie van 15 miljoen kw. te bekomen. Dit net van elektrische centrales zou dus een jaarlijkse capaciteit van honderd miljard kw. elektrische stroom moeten bezitten.

De verwezenlijking van zulk programma zou toelaten de koleninvoer uit Amerika tot honderdzestig miljoen ton per jaar te stabiliseren.

Op het eerste zicht komt dat programma dus niet overdreven of onoverwogen voor.

Een inspanning van financiering en coördinatie is dan ook onmiddellijk nodig inzake nucleaire onderzoeken.

Dit is de eerste werkzaamheid die aan de Gemeenschap toevertrouwd wordt (art. 4 en 5).

De oprichting van een gemeenschappelijk onderzoekscentrum is voorzien: dat centrum zal o.a. de uitvoering van de onderzoeksprogramma's moeten verzekeren.

Het is ook niet van belang ontbloot de organisatie van een Centraal Bureau voor Nucleaire opmetingen, het vaststellen van een gelijkvormige terminologie en een uniek systeem van ijken aan te geven.

In dezelfde gedachtengang werden op initiatief van de Commissie scholen voorzien ter opleiding van specialisten en een instelling op universitair peil waarvan de inrichtingsmodaliteiten echter aan de goedkeuring van de Ministerraad voorbehouden blijven.

Op het gebied van onderzoeken speelt de Commissie dus vooral een rol van coördinatie.

Het initiatief wordt in het algemeen overgelaten aan de lidstaten, de personen en de ondernemingen die deel uitmaken van de Gemeenschap; zij zullen er vanzelfsprekend belang bij hebben hun onderzoeksprogramma's mede te delen.

De soepelheid van het regiem dient onderstreept te worden als men het groot belang van de op te lossen problemen bedenkt.

De jaarlijkse deelneming van België aan de onderzoeksprogramma's bedraagt 9,9 % van het totaal, of 213 miljoen.

De verheffing van de levensstandaard der volkeren veronderstelt vanzelfsprekend de verplichting aan de resultaten der opzoeken de grootst mogelijke verspreiding te verzekeren.

Op dat gebied blijkt de Commissie een opmerkelijk meer centraliserende rol te spelen.

Het afstaan van het voordeel op niet uitsluitende licenties of octrooien, van de gebruiksmodellen op octrooiaanvragen, het verlenen van sub-licenties op de octrooien, het mededelen van opgedane kennis, met enig voorbehoud, de algemene regel (art. 12...).

De Commissie beschikt eveneens over praktisch onbepaalde middelen om zich, al was het maar vertrouwelijk, de mededeling toe te eigenen van de patentaanvragen of utiliteitsmodellen in de lidstaten neergelegd.

De geheimhouding van patentaanvragen, die een Staat acht niet te mogen verspreiden om redenen die

de landsverdediging betreffen, kan bekomen worden dank zij een originele rechtsvordering.

Het regime der verspreiding der opgedane kennis veronderstelt wijzigingen inzake wetgeving betreffende de patenten in verschillende landen, namelijk in Duitsland en in Nederland.

Het derde hoofdstuk dat betrekking heeft tot de sanitaire bescherming beperkt zich tot het opnoemen der basisvormen, tot het nader bepalen van de elaboratiemodaliteiten dezer laatsten, tot het onderstrepen van de harmoniserende rol der nationale wetgevingen waarmede de Commissie werd belast onder de vorm van aanbevelingen aan de lidstaten.

De personen en ondernemingen behorende tot de industriële sectoren der nucleaire nijverheid (zoals opgenoemd in het tweede bijvoegsel van het Verdrag) zijn ertoe gehouden de Commissie de investeringsplannen, betreffende de nieuwe installatie, mede te delen. Verplichting tot mededeling voor wat de ondernemingen betreft; verplichting tot het geregeld mededelen der programma's van indicatieve aard betreffende de investeringsplannen van alle aard voor wat de Commissie betreft.

Volgens de geest en de tekst van het vierde hoofdstuk, heeft men het vergemakkelijken van een gecoördineerde investeringsontwikkeling op het oog; het doel is dus beperkt.

Sommigen zullen de schaarste betreuren van de middelen die ter beschikking van de Commissie werden gesteld om haar toe te laten een echte investeringspolitiek te coördineren.

Hoofdstuk 5 behandelt de gemeenschappelijke ondernemingen.

Daarmede bedoelt men, naar de zin van art. 45 van het Verdrag, de ondernemingen welke van uitzonderlijk belang zijn voor de ontwikkeling der kernindustrie, of die, om reden van de draagwijdte zelf van hun doel, een gemeenschappelijke inspanning laten veronderstellen, uitgaande van een deel van of van al de lidstaten, personen en ondernemingen die deel uitmaken van de Gemeenschap.

Het is de taak van de Raad, door de Commissie aangesteld, om over de inrichting van een gemeenschappelijke onderneming te beslissen. Geen enkele buitenlandse deelneming wordt afgewezen.

Over het algemeen genieten de ondernemingen de ruimste bevoegdheid welke door de respectievelijke nationale wetgevingen aan de zedelijke lichamen toegekend is.

Onder voorbehoud der door het huidig Verdrag aan het Gerechtshof toevertrouwde bevoegdheden, worden de rechtsgedingen door de bevoegde nationale rechtbanken beslecht: zulks dient onderstreept te worden.

Het is een zorg van rechtvaardigheid die men voortdurend tot grondslag vindt van de bevoorradingspolitiek der Gemeenschap voor wat betreft de erts, de grondstoffen en de speciale splijtbare stoffen.

Het bevoorradingsagentschap beschikt niet alleen over een uitsluitend recht om verdragen van leveringen voor uitvoer of invoer te sluiten, maar ook over het optierecht bij de aankoop van alle grondstoffen of bijzondere splijtstoffen op het gebied van de Gemeenschap voortgebracht of ingevoerd.

De zes landen zijn verplicht hun grondstoffen ter beschikking van het Agentschap te houden.

Het statuut van het Agentschap doet in geen enkel opzicht afbreuk aan de invoer uit Amerika naar België van het verrijkte uranium ter oorzaak der handhaving van bilaterale verdragen die vóór het in werking treden van het Verdrag werden afgesloten.

Er wordt gezegd dat de prijzen aan de wet van aanbod en aanvraag onderworpen zijn, maar deze regel schijnt strijdig te zijn met het toegekende monopolie.

Het is in het licht der feiten zelf dat de mogelijkheden van het bevoorradingsagentschap, in de vorm waarin het werd opgevat, zullen moeten beoordeeld worden.

Het toezicht, voorzien van sancties, in hoofdstuk n° 8 behandeld, stelt de nodige middelen ter beschikking van de Commissie om de clausules, betreffende de voorziening, evenals elke verplichting ondertekend door de Gemeenschap in een akkoord met een derde Staat of met een internationale organisatie, te doen eerbiedigen.

Het toezicht kan echter niet worden uitgebreid tot grondstoffen die bestemd zijn voor de behoeften der landverdediging, hetzij deze stoffen reeds daartoe in bewerking zijn, hetzij zij, afgewerkt, opgestapeld werden of in gebruik zijn in een militaire instelling.

In een woord, het toezicht is beperkt en de verscheidene staten behouden hun volstrekte vrijheid zowel bij het opmaken als bij het uitvoeren hunner militaire programma's.

Het gaat hier om een belangrijk offer aan de nationale eisen gebracht. Het beginsel zelf van de Gemeenschap wordt er ernstig door verzwakt.

Het eigendomsrecht der Gemeenschap blijft beperkt tot de speciale spijtbare stoffen voortgebracht of ingevoerd in de lidstaten; het betreft dus vooral het verrijkte uranium of het plutonium (uranium - erts en oxyde zijn uitgesloten). Worden alleen toegekend de gebruiks- en verbruiksrechten.

Het gemachtigd karakter van deze stelling moet onderstreept worden.

Volgens de clausules van hoofdstuk n° 9 zal op 1 januari 1959 de opheffing der douanerechten en contingenten op de koopwaren, die tussen de lidstaten in omloop zijn, verwezenlijkt worden.

De inkrachtreding van het buitenlands gemeenschappelijk tarief wordt automatisch voor dezelfde periode voorzien, behalve voor wat zekere produkten betreft waarover een onderhandeling tussen lidstaten uiterlijk op 1 april 1958 moet beginnen.

Tenslotte wordt eveneens de opheffing voorzien van alle beperking steunende op de nationaliteit voor wat betreft de toegang tot gespecialiseerde posten betreffende de kernenergie evenals de deelneming in het bouwen van nucleaire inrichtingen van wetenschappelijke of industriële aard in de Gemeenschap.

Veranderingen aan het regime der publieke aanbestedingen moeten eveneens voorzien worden.

Er kan niet genoeg gewezen worden op het feit dat dergelijke maatregelen langzamerhand doelmatige samenwerking tussen de lidstaten bevestigen.

De buitenlandse betrekkingen worden in art. 101 tot 106 behandeld (hoofdstuk n° 10). De lidstaten en de Gemeenschap mogen afzonderlijk of samen overeenkomsten sluiten met een derde staat.

In ieder geval moeten de ontwerpen der internationale overeenkomsten door de Commissie goedgekeurd worden.

Deze zal een toezicht houden op hun verenigbaarheid met de bepalingen van het Verdrag en eveneens op hun toepassing volgens de clausules van het binnenlands recht van de betrokken Staat.

De akkoorden of overeenkomsten die vóór de inkrachtreding van dit Verdrag gesloten werden blijven gehandhaafd op voorwaarde dat de lidstaat de Commissie hiervan uiterlijk op 31.1.59 op de hoogte brengt.

Onderhandelingen zijn eveneens voorzien om de rechten en verplichtingen die uit deze akkoorden voortvloeien door de Gemeenschap te doen overnemen.

Het regime van de open deur schijnt dus het vraagstuk van de buitenlandse betrekkingen van de Gemeenschap goed te beheersen. Ligt zulks niet in de gedachtengang die de meeste activiteiten aangewezen aan de gemeenschap, ingegeven heeft?

III. De geest.

De geest nader bepalen die Euratom bezielt: een algemeen streven naar rechtvaardigheid en maat.

Is het probleem der bevoorrading niet onderworpen aan de strenge wet van een gelijke toegang tot de hulpbronnen en aan de formele noodzakelijkheid een gemeenschappelijke politiek van bevoorrading in stand te houden?

Werd het bevoorradingsagentschap niet in de eerste plaats opgevat als een middel dat de toepassing van dit grondbeginsel mogelijk zou maken?

Zijn verboden, alle praktijken die sommige verbruikers zouden toelaten zich een bevoorrechte positie te verzekeren (art. 52).

De laatste alinea is nog duidelijker: «Het agentschap mag tussen de verbruikers niet discrimineren op grond van het gebruik dat zij van de gevraagde leveranties wensen te maken».

Deze beginselverklaring roept de art. 3, 4 en 60 voor de geest van het Europees Verdrag voor Kolen en Staal, maar de overwogen toepassingsmaatregelen zijn verschillend.

Wat de prijstoepassingen betreft die sommige verbruikers toelaten zich een bevoorrechte positie te verzekeren, geldt dezelfde regel (art. 68); het Agentschap vermeldt hen aan de Gemeenschap.

Het begrip «gelijke kansen voor allen» geldt overigens niet zonder tegenmaatregelen.

Indien de Raad, op verzoek van de Commissie, moest vaststellen dat «ondanks op lange termijn economisch verantwoord schijnende delvingsmogelijkheden, de opsporingsmaatregelen en de toeneming van de mijnontginning aanmerkelijk onvoldoende blijven», dan zou de lidstaat geacht worden af te zien van het recht van gelijke toegang tot de andere hulpbronnen binnen de Gemeenschap (art. 70).

De aanbevelingen, geformuleerd door de Raad of door de Commissie zijn in principe niet verbindend (artikel 161). Het zijn beïnvloedende tussenkomsten.

De aanbevelingen, voorzien door het Verdrag van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (artikel 14) vereisen in alle geval verbintenis wat de doeleinden die zij bepalen betreft.

Een verschil dus, niet alleen voor wat de methode betreft, maar vooral met betrekking tot de geest.

Wil het eerste Verdrag zijn doel langs imperatieve weg bereiken, het tweede neemt zijn toevlucht tot soepeler methodes: een streven naar maat en rechtvaardigheid.

IV: De instellingen.

Hoofdstukken 3, 4, 5, 6 van het Verdrag verwijzen naar de instellingen van de Gemeenschap, naar de financiële maatregelen, naar sommige bijzondere maatregelen (diplomatieke voorrechten, betrekkingen met de internationale organisaties) en ten slotte naar de beschikkingen betreffende de aanvangsperiode.

Het gaat hier om middelen ter beschikking van de Gemeenschap gesteld om haar taak in het kader

van de tien beknopt beschreven activiteiten te vervullen.

V. Naar onze mening.

Wat moeten wij denken over het Verdrag van de Euratom?

De noodzakelijkheid in een nabije toekomst aanvullende energiebronnen ter beschikking van West-Europa te stellen, heeft de bevorderaars van het Verdrag ertoe geleid, op een onverwachte manier, rekening te houden met zekere nationale belangen.

De Leiders van de Euratom zullen des te meer geduld moeten hebben daar de uitvoeringsmiddelen hun met schraalheid toevertrouwd werden.

Zonder supranationaal gezag zou er waarschijnlijk nooit een gemeenschappelijke staal- en kolenmarkt tot stand gekomen zijn.

De afstand die « het hoog gezag » van een « Commissie » scheidt laat toe de afgelegde weg te meten.

De Euratom zal de persoonlijke inspanningen moeten aansporen en coördineren; het is te zeggen dat, behalve enige uitzonderingen, zij van alle macht ontbloot is om dwang uit te oefenen.

De Commissie beschikt onbetwistbaar over weinig macht in zake investeringspolitiek, ontstaan van gemeenschappelijke ondernemingen, of uitvoering van toezicht.

In de huidige omstandigheden was het waarschijnlijk onmogelijk meer te verkrijgen, en de standvastigheid van degenen die, trots alles, wilden slagen moet geprezen worden.

Met het kernonderzoek in Europa zal zeker een vordering gemaakt worden en, over tien jaar, zal hieruit een opmerkelijke stijging van energie voortvloeien.

Zal het probleem van de Europese economische minderwaardigheid opgelost worden?

Zeker niet indien men van plan is ten minste in de eerstkomende twintig jaar zich tot de aanbrenst door de kernenergie te beperken.

Zeker wel, indien eveneens rekening gehouden wordt met de besparingen die in de productie zelf der traditionele energieën verwezenlijkt kunnen worden.

De voortbrenging van elektrische stroom door nucleaire centrales stelt nog steeds ontzaglijke problemen.

Om het totaal bedrag der inrichting van een nucleaire centrale te schatten ontbreken nog definitieve gegevens.

Het ontbreekt ons eveneens aan middelen om de prijs der afschrijvingen te berekenen.

Er is ook gebrek aan ervaring in de exploitatie van nucleaire centrales; in de huidige omstandigheden is het dus onmogelijk de kosten der exploitatie van een nucleaire centrale te schatten.

Dit geldt ook voor de kostprijs van de voortgebrachte stroom.

In de V.S., waar de traditionele energiebronnen veelvuldig voorkomen, zijn de ontwerpen tot inrichting van nucleaire centrales zeer gering, ja zelfs nog geringer dan de Belgische ontwerpen op dat gebied.

In een land als Spanje echter, waar alles ontbreekt en waar de verbetering van de levensstandaard zich opdringt, blijkt de inrichting van nucleaire centrales een noodzakelijkheid.

Men kan zich in zulke omstandigheden afvragen of deze nieuwe energiebron, al of niet, bekwaam zal zijn om een oplossing te brengen voor industrialisatie van achtergebleven landen.

Gezien de huidige staat van de wetenschap is het toegelaten hieraan te twifelen.

De laatste proefnemingen van Harwell over de gecontroleerde fusie der waterstofatomen, openen misschien interessantere vooruitzichten op dat gebied. Volgens de enkele berichten die onlangs bekendgemaakt werden, schijnen de investeringskosten gering te zijn.

Geen probleem voor de grondstoffen, geen moeilijkheden meer in zake het lastig vraagstuk der overblijfsels.

De instelling van deze ontdekking eist, wel te verstaan, nog veel inspanningen en talrijke jaren van opzoekingen en studie.

De koortsachtige bedrijvigheid die thans in de Engelse, Amerikaanse, Duitse, Franse, Nederlandse, Zweedse en Japanse laboratoria vastgesteld kan worden, bewijst het grote belang dat hieraan gehecht wordt.

Het is een feit dat de splitsing van een uranium atoombom, voor de eerste maal in 1938 gelukt is, maar tevens heeft de eerste omzetting van hydrogeen in helium in 1932 plaats gehad.

De oorlog heeft de inspanning van alle natuurkundigen en zoekers uitsluitend naar het probleem van uranium en plutoniumsplitsing geleid.

Onder de druk der militaire behoeften, werden de problemen gesteld door de gecontroleerde fusie der hydrogeenkernen in Amerika in 1949 waar opgenomen.

De werken worden sindsdien hardnekkig voortgezet en het is niet uitgesloten dat zulke waarschijnlijk minder dure energie, over dertig jaar de energie uit uraniumsplitsing voortgebracht zal vervangen.

V. Euratom in het kader van de wereld.

Om juist beoordeeld te worden moet het Verdrag van de Euratom op een ruim plan geplaatst worden dat ernaar streeft, landen en continenten van nieuwe, aan hun mogelijkheden aangepaste energiebronnen, te voorzien.

Zoals hierboven vermeld is het doel de economische afhankelijkheid van de landen, die in West-Europa gelegen zijn, te remmen en daardoor hun expansie te begunstigen.

Als België nog niet onder een werkelijk gebrek aan energiebehoefte lijdt (het is vooral een kwestie van prijs), is de toestand heel verschillend bij onze burenen.

De exploitatie van kernenergie mag echter geen overdreven verwachtingen opwekken.

Het is niet zonder belang de door de heer Rijkmans gedane aanmaning tot voorzichtigheid, voor de geest te roepen; hij heeft zich uitdrukkelijk verzet tegen een zeer verspreide neiging die erin bestaat een economische revolutie uit het gebruik van nucleaire energie te verwachten (Economische en sociale aspecten der kernenergie, door Pierre Rijkmans).

Alleen een bestendige vermindering der warmtegevendende consumptie van de traditionele energiebronnen verenigd met een inspanning om de totstandhouding en groei der nucleaire industrie te staven, kan het probleem van onze tekort aan energie oplossen.

Wat een buitengewoon tijdperk voor de jeugd die niet alleen door de wetenschappelijke problemen bekoord wordt maar die ook bewust is van de filosofische en juridische problemen die, door een dergelijke omwenteling, veroorzaakt worden.

Op het actief van de Europese Gemeenschap dient het goede einde van de onderhandelingen met de Verenigde Staten geplaatst te worden. Zij hebben het ver-

vaardigen van een zeker aantal reactoren tot doel, met een totaal van 1.000.000 kw.

De onderhandelingen hebben niet minder dan drie maanden geduurd; de grootste hindernis is de kwestie van het toezicht.

De « Atomic Energy Commission » is eigenares van alle splijtstoffen; zij behoudt zich dus het recht voor inspecteurs te zenden, gelast met het toezicht op het gebruik dat hiervan gemaakt wordt.

De deskundigen zijn bezig dit oogpunt te verzoenen met de bevestiging van het eigendomsrecht van de Gemeenschap op alle bijzondere splijtstoffen.

De overheden van Washington zouden ten slotte een Delegatie aan de Euratom toestaan.

De Gemeenschap zou zich diensgevolge niet alleen belasten met het uitoefenen van toezicht op het gebruik van grondstoffen, maar eveneens met het treffen van sancties tegen degenen die ze van het bestemd gebruik zouden afwenden.

Dient het belang van een dergelijke toestemming vanwege de Federal Authority niet onderstreept te worden? De prijs van de bouw dezer reactoren, en die van de levering van uranium 235 bedragen 300 miljoen dollar, waarvan er honderd-vijf-en-dertig tegen verminderde rente door Washington zouden geleend worden.

De onderzoeken voor de bouw van deze reactoren

laten een uitgave van 100 miljoen veronderstellen, waarvan de helft door de Amerikanen zou geleverd worden.

Eenieder vindt hier zijn voordeel; dit bewijst hoe voortreffelijk deze overeenkomst is.

De Verenigde Staten vinden niet alleen kopers voor uranium 235, maar eveneens een gelegenheid om de onderzoeken op Europese reactoren voort te zetten, waarvan het rendement bij hen niet verzekerd is.

Voor ons betekent dit accoord een beslissend element in de inspanningen om een chronisch verlies aan energie van Europa te verhelpen.

In welke mate moeten die reactoren in Europa zelf gebouwd worden?

Welk is het bedrag der royalties die aan Washington zouden moeten gestort worden en voor hoelang?

Al deze vragen blijven voor het ogenblik nog onbeantwoord.

Maar voor de eerste maal sedert veertig jaar, zouden de V.S. ertoe overgaan met een buitenlandse mogendheid op gelijke voet over een accoord te onderhandelen.

Dit is een zeer belangrijk feit voor de toekomst van Europa en het is tevens een geruststellend feit.

Dr. Jur. Louis NIEUWENHUYTS.

De loodsovereenkomst en de aansprakelijkheid van de scheepskapitein en de loods

Van oudsher maken de scheepskapiteins gebruik voor het binnen- en buitenvaren van havens, voor de navigatie op de stromen en in voor de scheepvaart gevaarlijke vaarwaters, van de diensten van personen, speciaal bekend met die plaatsen, loodsen genaamd.

In ons land hangen de loodsdiensten voornamelijk af van de Staat, namelijk het Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen. We onderscheiden de zeeloodsen die de schepen brengen vanuit de open zee (loodsstation gelegen op ongeveer 10 mijl ten Noord-Westen van Oostende) tot aan de Scheldemonding en de rivierloodsen die dienst doen op de Schelde. Een derde categorie zijn de kanaalloodsen die de schepen tot in de Gentse haven brengen. Ook bestaan er private loodsdiensten; zo bijvoorbeeld geschiedt het verhalen van de schepen in de Antwerpse haven door loodsen afhankelijk van een private onderneming; dit geldt eveneens voor wat de maritieme instellingen van Brugge-Zeebrugge betreft. Of de loodsen nu afhangen van een administratie van het Rijk of van private instellingen, aan de aard van hun overeenkomst met de kapitein en hun verantwoordelijkheid wordt hierdoor geen verandering gebracht.

I. De Loodsovereenkomst.

Tussen de kapitein, lasthebber van de reder, en de loods, aangesteld door de Staat of in bepaalde gevallen door een private onderneming, ontstaat er een overeenkomst, waarin de loods zich verbindt aan de kapitein en aan de stuurlieden al de raad en onderrichtingen te verstrekken over de navigatie op gevaarlijke plaatsen en in moeilijk bevaarbare passen, als nodig voor de goede vaart van het schip, bemanning en lading. Blijkbaar vertoont deze overeenkomst de kenmerken van een verhuring van werk; namelijk, een

der partijen verplicht zich haar diensten aan de andere te presteren tegen de overeengekomen prijs. Deze burgerrechtelijke bepaling gaat gemakkelijk op voor wat de private loodsdiensten betreft. De gepresteerde diensten zijn hier de raadgevingen betreffende de navigatie en het manoeuvreren, terwijl de loodsgelden de contractuele tegenprestatie vormen. Deze klassieke bepaling is echter niet helemaal adequaat als het gaat om openbare loodsdiensten. De loodsrechten, b.v.b. op de Schelde, zijn eveneens verschuldigd als de kapitein geen loods aan boord neemt: immers door te zeggen dat het loodsen verplichtend is, wil men alleen zeggen dat in ieder geval de loodsrechten dienen betaald. De rechtspraak heeft geoordeeld dat ze geen vergoeding voor een prestatie zijn maar in werkelijkheid een belasting (1). Hier merkt men dadelijk de invloed van het publiek karakter op de diensten van het loodswezen: de loodsdiensten worden ruimer opgevat dan het enkel bijstaan van de kapiteins; de loodsdiensten van het loodswezen, als daar zijn: de bebakening, het op de kaart brengen van zandbanken die van plaats zijn veranderd, het bijstaan van de kapiteins, het onderhoud van de vaarwaters, enz. (2). In deze zin zijn de loodsrechten nog wel in zekere mate een tegenprestatie, maar dan voor diensten die veel ruimer op te vatten zijn dan de eigenlijke taak van de loods. Betwistingen over de loodsgelden worden zoveel mogelijk in der minne geregeld of door scheidsrechterlijke uitspraak beslecht; slechts uitzonderlijk voor de rechtbank van koophandel van de plaats waar het Beheer van het loodswezen zijn zetel heeft (bevoegdheid geregeld door het reglement van 1843).

Het contract ontstaat zodra de twee partijen zich in mekaar tegenwoordigheid bevinden (3). Van zohaast het schip zich in de verplichte zone bevindt,

wat het loodsen op de Schelde betreft, mag de kapitein zijn keuze doen, indien zich twee loodsen aanbieden, de ene van Nederlandse en de andere van Belgische nationaliteit (4). Het is aan de loods ten strengste verboden aan boord te komen zonder de toelating van de kapitein (5). Deze ontvangt van de loods een formulier, dat hij hem, degelijk ingevuld en ondertekend moet terugbezorgen bij het einde van zijn opdracht. De kapitein moet verklaren of er zich een ongeval heeft voorgedaan of niet; gebeurlijk moet een verslag over abnormale gebeurtenissen bij dit formulier gevoegd worden. De tekst op de rugzijde schetst in het kort de taak van de loods aan boord: « De kapiteins worden eraan herinnerd dat de taak van de loods er niet in bestaat hen te vervangen in de leiding van het schip; de verantwoordelijkheid hiervoor blijft in ieder geval bij de kapitein berusten. De opdracht van de loods bestaat er echter in aan de kapitein en de officier van wacht raad te geven. Tevens wordt aan de kapitein medegedeeld, dat zonder zijn toestemming, gebeurlijk stilzwijgend, en voor zover hij zelf of de officier van wacht, die hem vervangt, aanwezig zijn, de loods geen bevelen of onderrichtingen rechtstreeks mag overmaken aan de bemanning. Door hun toestemming, zelfs stilzwijgend, bekrachtigen de kapitein en officier van wacht, deze bevelen of onderrichtingen, en dragen zij er alleen de verantwoordelijkheid voor. Niettemin moet elke tekortkoming van de loods in het vervullen van zijn taak gemeld worden op dit certificaat, dat in ieder geval aan de loods dient teruggegeven te worden. » Dit formulier is voor de loods het schriftelijk bewijs dat hij zijn taak heeft vervuld. Verder kunnen de inschrijvingen in het scheepsjournaal en het manoeuvreboek als schriftelijk getuigenis dienen van de gebeurtenissen tijdens dit deel van de reis.

II. De verantwoordelijkheid van de loods.

Achtereenvolgens bespreken we hier de contractuele, de burgerlijke, de strafrechterlijke en de disciplinaire verantwoordelijkheid van de loods.

1° De contractuele verantwoordelijkheid.

De loods is gehouden zijn taak van gids en raadsman behoorlijk te vervullen, zoniet kan de kapitein zijn bezwaren indienen bij het Bestuur van het loodswezen. De loods moet ten allen tijde op de brug staan en de personen belast met de leiding van het schip bestendig door zijn raadgevingen bijstaan. Indien hij klaarblijkelijk slechte inlichtingen doorgeeft of verkeerde manoeuvres beveelt, moet de kapitein zijn gezag laten blijken en aan de loods alle leiding ontnemen (6). De kapitein kan verhaal uitoefenen tegen de loods voor de slechte uitvoering van zijn verplichtingen (7).

2° De burgerlijke verantwoordelijkheid.

Drie opvattingen dienen hier onderscheiden te worden:

1. De loods is een orgaan van de Staat.
2. De loods is een aangestelde van de kapitein.
3. De loods is aansprakelijk voor de feiten die, praktisch gezien, in zijn uitsluitende bevoegdheid liggen.

Eerste opvatting.

De Staat heeft de diensten van het loodswezen op zich genomen. Daartoe heeft hij onder bijzondere voorwaarden loodsen aangesteld; deze zijn in de echte zin van het woord staatsambtenaren, zij handelen voor het openbaar bestuur. Dus is het normaal dat de Staat, als aansteller, krachtens artikel 1384 Burgerlijk Wetboek, verantwoordelijk is voor de fouten van zijn aangestelde (8). De loods is immers, volgens deze opvatting, een agent van het Bestuur; hij is dienengevolg verplicht zich te houden aan de reglementen en onderrichtingen, door het Bestuur uitgevaardigd. Hij mag dus niet ter verantwoording geroepen worden voor het rechterlijk gezag, als een eis tot schadevergoeding voor feiten in de uitoefening van zijn taak gepleegd, tegen hem wordt ingesteld.

Deze stelling zou spoedig hevige tegenstand ondervinden vanwege ons Hof van Cassatie, vanaf de jaren 1840.

Een eerste arrest van ons opperste Gerechtshof van 24 april 1840 (9) ontlast de Regentie van de stad Oostende van de schadevergoeding die van haar geëist werd, naar aanleiding van het stranden van een schip, op hetwelk zich een loods bevond, door haar benoemd, en dit op de louter administratiefrechtelijke overweging, dat de algemene begrippen van aansteller en aangestelde, vervat in artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek, moeten beperkt blijven tot gevallen waar er een aanstelling is geschied in een private aangelegenheid. Ze zijn niet toepasselijk op openbare functies, die voortvloeien uit wetten en reglementen, die de openbare orde en het goede beheer van de staat betreffen.

In dezelfde zin oordeelde het Hof van Beroep te Brussel, dat het bestuur der loodsdiensten te Antwerpen niet verantwoordelijk is voor de fouten en nalatigheden van de Antwerpse loodsen (10).

Uitdrukkelijk werd gevonnist dat de loodsdiensten geen burgerrechterlijke gevolgen in het leven roepen, daar zij een openbare dienst zijn (11). Moesten echter de uitspraken van onze Hoven en Rechtbanken zich op dit punt verder hebben ontwikkeld, steunend op de niet-verantwoordelijkheid van de Staat voor de fouten der ambtenaren, dan zou ook op het gebied van de aansprakelijkheid van de loodsen een plotse ommekeer zijn teweeggebracht na de arresten van 1920 (12), gezien thans de Staat volgens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek verantwoordelijk is voor de onrechtmatige daad van zijn organen, ook al treden deze op als openbare macht (13).

Tweede opvatting.

De rechtspraak nam echter andere rechtsgronden aan om het vraagstuk der aansprakelijkheid van de loods te argumenteren. Volgens deze, meer realistische uitspraken, is de loods op de eerste plaats een technisch raadsman, een deskundige door de kapitein aangesteld om hem doorheen de gevaarlijke vaarwaters naar een veilige haven te leiden (14). Het besturen van het schip blijft de essentiële van de werkzaamheden van de kapitein, die er de volledige verantwoordelijkheid van draagt, zelfs al is hij bijgestaan door een loods (15). De loods kan beschouwd worden als een tijdelijk lid van de bemanning (16); in die hoedanigheid moet hij de taak van de kapitein vergemakkelijken (17). Dat de kapitein de activiteit van de loods niet mag dwarsbomen, verandert niets aan zijn verantwoordelijkheid. We hebben gezien dat de kapitein kan afzien van de diensten van de loods, als deze

hem geen voldoening schenkt; het tegenovergestelde kan ook gebeuren: als de kapitein blijkbaar te lichtzinnig omgaat met de raadgevingen van de loods, kan deze laatste ten overstaan van de officieren en de bemanning verklaren dat hij in dergelijke gevallen zijn diensten niet meer presteert.

De Courcy licht deze opvatting duidelijk toe: « Le pilote n'est qu'un conseil, un indicateur. Il n'est pas une autorité. Il vient dire au capitaine: là sont les écueils cachés, les bas fonds, les bancs de sable mobiles; ici est le chenal; la mer a telle profondeur, les courants ont telle direction et telle puissance; vous qui connaissez le tirant d'eau de votre navire, ses facultés d'évolution, la force de votre machine, à vous de commander en conséquence des indications précises, que vous apportez ma pratique des côtes, comme vous commandez en consultant des cartes, là où il n'y a pas de pilotes. Je ne suis qu'une carte marine parlante qui se rectifie au jour le jour. » (18).

Ook kan het feit geen loods aan boord te hebben een onvoorzichtigheid zijn die de verantwoordelijkheid van de kapitein nog komt verzwaren; zijn fout kan er dan in bestaan van af te zien van een goede hulp bij de navigatie in de door hem slecht gekende vaarwaters, hetwelk het risico nog vergroot (19).

De verantwoordelijkheid van de kapitein, ondanks de tegenwoordigheid van de loods, wordt impliciet bevestigd in artikel 64 van het wetboek van zeerecht: « De kapitein is gehouden zich in persoon op zijn schip te bevinden bij het binnenlopen en uitvaren van de havens, reden en rivieren. » Ook in artikel 251 van hetzelfde wetboek: « De verantwoordelijkheid vastgelegd in de voorafgaande beschikkingen blijft bestaan in het geval waar de aanvaring veroorzaakt werd door de schuld van de loods, zelfs al is deze verplichtend. » Dit artikel is slechts de toepassing op de eigenlijke aanvaring (namelijk de botsing tussen twee schepen tijdens de navigatie) van een beginsel dat al de tussenkomsten van de loods aan boord beheerst, onder welke omstandigheden ze zich ook voordoen (20).

Gezien dus in dit stelsel de kapitein zijn verantwoordelijkheid in niets verminderd ziet tijdens de aanwezigheid van een loods aan boord van zijn schip, heeft hij tot taak van dichtbij de bedrijvigheid van de loods te volgen; hij moet niet aarzelen zelf effectief op te treden, indien hij van mening is dat de onderrichtingen, gegeven door de loods fatale gevolgen zouden kunnen hebben.

Derde opvatting.

De tweede opvatting is zeer streng ten opzichte van de kapiteins, vooral wanneer deze op plaatsen varen, die zij slechts zeer moeilijk kunnen kennen of die aan veel veranderingen onderhevig zijn. Men zou daarom graag deze aansprakelijkheid in zekere mate verminderd zien; zekere rechtsleer en rechtspraak hebben gepoogd de opvatting van een verminderde verantwoordelijkheid ingang te doen vinden.

a) Indien de loods een fout begaat, ondanks het protest van de kapitein of wanneer deze laatste de gelegenheid niet heeft gehad om tussen te komen, zal de loods verantwoordelijk zijn (21).

b) Zeer dikwijls gebeurt het dat de loods de tussenpersoon is tussen de kapitein en de havenautoriteiten, wier bevelen hij moet uitvoeren. Moeilijk kan dan aangenomen worden dat de kapitein hier een verant-

woordelijkheid draagt, of het moest zijn dat hij de loods in deze zaak heeft gedwarsboomd (22).

c) Gaat het om een foutief manoeuvre, dat in de uitsluitende bevoegdheid van de loods ligt, en niet door de kapitein kon bevolen of belet worden om reden van zijn gewettigde onwetendheid betreffende de zeer speciale plaatselijke omstandigheden, dan moet men toelaten dat de gestrengheid van de regel wijkt ten overstaan van bepaalde gebeurtenissen, die de kapitein niet kon overzien; men moet deze gelijkstellen met heirkraft (23).

Naar bepaalde meningen uit zeevaartkringen zou de verantwoordelijkheid van de kapitein en de loods zeer verschillend moeten zijn, al naar gelang het gaat over een stranding of een aanvaring.

— Alleen de loodsen weten hoe snel de Schelddiepten en platen zich wijzigen. Maandelijks worden de onzekerste drempels gepeild en verschijnen er blauwdrukken, waarop de wijzigingen voorkomen. Het is aan de kapitein, na een afwezigheid van maanden, onmogelijk deze plaatselijke aangelegenheden te kennen; hij is daarom verplicht zich te vertrouwen op de speciale vakkennissen van de loods om het schip in de vaargeul te houden. In dit geval zou het logisch zijn dat de loods persoonlijk verantwoordelijk of medeverantwoordelijk is voor een ongeval te wijten aan slechte navigatie.

— Wat nu de aanvaring betreft, wordt ieder kapitein verondersteld de bestaande reglementen aan boord te hebben en te kennen. Ieder gevoerd signaal, iedere koersverandering van de schepen in zicht, al de bevelen door de loods als raad gegeven, kunnen niet als vreemd beschouwd worden door de kapitein of de officier van wacht, die hem vervangt, en zij worden verondersteld uitgevoerd te worden met kennis van zaken. Hier is en blijft de kapitein verantwoordelijk voor de gevoerde manoeuvres (24).

Praktisch gezien komt deze derde opvatting het best overeen met de werkelijkheid en ook met de gezonde rechtsprincipes; laten we hopen dat deze stelling meer en meer de bovenhand zal verkrijgen.

3°) De strafrechtelijke verantwoordelijkheid.

Hoewel in het wetboek van zeerecht de kapitein verantwoordelijk is voor de ongevallen tengevolge van verkeerde onderrichtingen en bevelen van de loods, ofschoon hij er niet rechtstreeks aan deel nam, is in het strafrecht diegene verantwoordelijk, die de feiten pleegt, die als misdrijf omschreven zijn in het strafwetboek en de bijzondere strafwetten. In dit geval kan de loods wel degelijk vervolgd worden voor de strafrechtbanken. Bij voorbeeld, indien het zeevaartongeval slachtoffers heeft geleverd, kan de loods geoordeeld vervolgd worden op grond van artikel 418 van het strafwetboek, als hij door zijn optreden heeft meegewerkt aan het misdrijf.

In het Straf- en Tuchtwetboek voor de Koopvaardij en de Zeevisserij worden ook nog enkele specifieke misdrijven vernoemd, die de loods kunnen ten laste gelegd worden.

1) Overtredingen van wetten en reglementen betreffende de zeevaartpolitie (Art. 52).

2) Overtredingen van wetten en reglementen betreffende de veiligheid bij de navigatie (Art. 53).

In deze twee gevallen wordt de loods op dezelfde wijze gestraft als de kapitein, officieren en bemanningsleden (Art. 54).

3) De loods, belast met het besturen van een schip, die de stranding en de schipbreuk ervan veroorzaakt

heeft, of het vernield of zwaar beschadigd heeft, door welk middel ook, behalve brandstichting, wordt gestraft met de sancties voorzien in de artikelen 510, 511, 513, 514 en 518 van het wetboek van strafrecht. Deze misdrijven worden hier gelijkgesteld met brandstichting.

4° *De beroepsverantwoordelijkheid.*

De loods is disciplinair verantwoordelijk tegenover het bestuur van het loodswezen. Deze administratie beschikt, naar analogie met de onderzoeksraad voor de zeevaart, over een eigen onderzoeksraad.

Deze houdt zich bezig met:

a) Het opsporen van de oorzaken van scheepvaartongevallen waarbij loodsen betrokken zijn geweest.

b) De disciplinaire rechtsmacht over de loodsen; tuchtsancties kunnen dienaangaande opgelegd worden.

c) Het toezicht op de beroeps- en fysieke bekwaamheid van de loodsen.

Dr. Jur. Hubert LIBERT.

(1) Pandectes Belges, 76, V° Pilotage, 30. Antwerpen, 3 april 1925; Belgique Judiciaire, 1926, 126.

- (2) Burgerlijke Rechtb. Brussel, 30 mei 1903; Belg. judic. 1903, 829.
 (3) Ripert, Dr. Mar. I, 856.
 (4) Reglement van 20 mei 1843, artikel 17.
 (5) Reglement van 20 mei 1843, artikel 25.
 (6) Handelsrechtb. Oostende, 5 juli 1935; Jur. Comm. Fl. 1935, 122.
 (7) Brussel, 4 juni 1856. Pas. 1857, II, 352.
 (8) Arrest Poitiers, 8 augustus 1806 en beslissing van de Franse Raad van Staat; Sirey, 1814, 2, 450.
 (9) Pas. 1840, I, 375.
 (10) Brussel, 10 februari 1841. Pas. 1841, II, 370.
 (11) Burgerl. Rechtb. Brussel, 30 mei 1903; Belg. Jud. 1903, 829.
 (12) Verbr. 5 november en 16 december 1920.
 (13) Verbr. 14 april 1921; Pas. 1921, I, 136 en 323.
 (14) Handelsrechtb. Antw. 14 augustus 1846; Jur. Port. Anv. 1856, 186. Brussel, 4 juni 1856; Pas. 1857, II, 352. Handelsrechtb. Brussel, 31 juli 1858; Pas. 1858, II, 281.
 (15) Brussel, 4 juni 1856. Pas. 1857, II, 352. De Rijkere: «De la responsabilité pénale et civile du pilote.» Rev. Droit Pén. 1927, 856. Handelsrechtb. Oostende, 19 februari 1910; Pand. Per., 526.
 (16) Handelsrechtb. Antw. 8 januari 1935, Pand. Per. 245.
 (17) Verbr. 19 maart 1896; Pas. 1896, I, 132.
 (18) Questions de droit maritime, II, 105.
 (19) Brussel, 22 november 1933. Pand. Per. 1933, 424.
 (20) De Rijkere, loc. cit. In dezelfde zin; Verbr. 19 maart 1896; loc. cit. Contra: Pollet, L'abordage fluvial, n° 623.
 (21) Van Bladel, blz. 176.
 (22) Cornellie, Commentaire du règlement 1926, geciteerd door Rép. prat. droit belge.
 (23) Gent, 27 mei 1926; Belg. jud. 1926, 566. Handelsrechtb. Oostende, 5 juli 1935; Jur. comm. Fl. 1935, 122.
 (24) Staatsrivierloods Declercq in het nautisch maandblad «Nautilus» maart 1958.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e kamer. — 27 mei 1957.

Voorzitter: M. Vandermersch.
 Raadsheer-Verslaggever: M. Rutsaert.
 Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Wegverkeer. — Vluchtmisdrijf. — Geen verbeurdverklaring van het motorrijtuig van de schuldlige.

De bepalingen van het Wetboek van Strafrecht betreffende de verbeurdverklaring zijn niet toepasselijk op het vluchtmisdrijf, dat strafbaar gesteld is door artikel 2 bis van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 1 augustus 1924.

Schoones

Gelet op het bestreden vonnis de 6 december 1956 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Brugge uitspraak doende in hoger beroep;

Over het middel van ambtswege, schending van de artikelen 1 en 2 en 2bis van de wet van 1 augustus 1899 houden de herziening der wetgeving en der reglementen op de politie van het vervoer, gewijzigd door de artikelen 2 en 3 van de wet van 1 augustus 1924, 42 en 43 van het Strafwetboek;

Overwegende dat het bestreden vonnis, met betrekking tot de betichting van vluchtmisdrijf (betichting C) een inbreuk uitmakend op artikel 2bis van de wet van 1 augustus 1899 gewijzigd door artikel 3 van de wet van 1 augustus 1924, ten laste van aanlegger de verbeurdverklaring uitgesproken heeft van het autovoertuig «Morris» motor 73616-Chas., hetwelk eigendom van verdachte is en gediend heeft tot het plegen van het misdrijf;

Overwegende dat de bepalingen van het Strafwetboek betreffende de verbeurdverklaring niet toepasselijk zijn op het vluchtmisdrijf voorzien door artikel

2bis van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd door artikel 3 van de wet van 1 augustus 1924; dat het bestreden vonnis aldus de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden heeft;

Overwegende, voor het overige, dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden vonnis in zoverre het de verbeurdverklaring van het autovoertuig «Morris», motor 73616-Chas., uitgesproken heeft;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van het gedeeltelijk vernietigd vonnis;

Veroordeelt aanlegger tot de twee derden van de kosten; laat het overige derde ten laste van de Staat; Zegt dat er geen aanleiding is tot verwijzing.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 14 november 1958.

Eerste-Voorzitter: M. Wouters.
 Raadsheer-Verslaggever: M. de Bersaques.
 Advocaat-generaal: M. Mahaux.

Vruchtgebruik. — Rechten en verplichtingen van de blote eigenaar.

Bij ontstentenis van verzoek om afgifte van het vruchtgebruik en bij gebreke voor de vruchtgebruiker de staat te laten opmaken door artikel 600 van het Burgerlijk Wetboek voorzien, mag de blote eigenaar in het bezit blijven van de onroerende goederen waarop het recht van vruchtgebruik slaat en o.m. de huurgelden, die zij voortbrengen, ontvangen, behoudens nochtans gebeurlijke afrekening met de vruchtgebruiker.

Cosyns t/ Sterpin e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 3 april 1957 door het Hof van beroep te Brussel gegeven;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van de artikelen 578, 599, 600, 1382 en 1383 van het burgerlijk wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat hoewel vaststellend dat eerste verweerster aanlegger nooit verzocht had om afgifte van het vruchtgebruik op de twee litigieuze onroerende goederen en dat haar houding geheel passief gebleven was, het bestreden arrest de inning van de huur door aanlegger, blote eigenaar, aanzien als een handeling waardoor de rechten van verweerster-vruchtgebruikster gekrenkt werden, hem die handeling als fout aanrekent en hem veroordeelt om aan verweerster als schadevergoeding de som van 106.983 frank te betalen,

dan wanneer, aangezien de blote eigenaar die in het bezit van de zaak is ten aanzien van de vruchtgebruiker geen enkele positieve verbintenis heeft, hij geen fout begaat door het bezit van de zaak te behouden en door de vruchten ervan — natuurlijk of burgerlijke — te innen, zolang de vruchtgebruiker hem niet om afgifte van het vruchtgebruik verzoekt, en dan wanneer hij trouwens het recht heeft zich te verzetten tegen deze ingenottreding zolang de vruchtgebruiker niet in het bijzijn van beide partijen een staat van de aan het vruchtgebruik onderworpen onroerende goederen heeft doen opmaken, formaliteit waarvan het niet verrichten genoegzaam blijkt uit de passieve houding welke het bestreden arrest in hoofde van verweerster vaststelt;

Overwegende dat het arrest de veroordeling van aanlegger tot betaling, « ten titel van schadevergoeding », van de som van 106.983 frank, steunt op de fout die hij zou hebben begaan door, in overtreding met artikel 599 van het burgerlijk wetboek, de huurgelden te innen van twee huizen, ten voordele van verweerster Sterpin, met vruchtgebruik belast;

Overwegende dat uit het arrest voortvloeit dat verweerster noch de levering dezer goederen gedurende de loop van haar vruchtgebruik heeft gevraagd, noch de staat heeft doen opmaken voorzien bij artikel 600 van het burgerlijk wetboek;

Overwegende dat aanlegger, dienvolgens, in het bezit van de goederen mocht blijven en de huurgelden die ze voortbrachten mocht ontvangen behoudens gebeurlijke afrekening met verweerster; dat aldus het arrest het bestaan van een fout niet heeft kunnen afleiden uit de enkele omstandigheid van het innen van de huurgelden door de blote eigenaar;

Dat het middel derhalve gegrond is;

Overwegende dat uit dit antwoord blijkt dat de ten laste van aanlegger uitgesprokene veroordeling geen wettelijke grondslag heeft;

Dat derhalve het derde middel, hetwelk de beslissing over de eis tot vrijwaring betreft, zonder voorwerp is geworden;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster Sterpin tot de kosten;

Zegt dat onderhavig arrest bindend zal zijn voor Léon Cosyns;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Gent.

NOOT: De blote eigenaar is niet verplicht, zoals de verhuurder, het genot van de goederen waarop het vruchtgebruik slaat te verschaffen. Hij is er slechts toe gehouden de vruchtgebruiker te laten genieten en moet zich onthouden wat ook te doen, door persoonlijke daden of op enige andere wijze, waardoor hij de rechten van deze laatste zou kunnen krenken (cfr. artikel 599 van het Burgerlijk Wetboek; De Page, *Traité élémentaire de droit civil belge*, Deel VI, n° 385 en 386; R.P.D.B., Deel XV, v^o Usufruit, n°s 756 en 781; Dekkers, *Handboek van Burgerlijk Recht*, Deel I, n°s 1160 en 1186).

Gedurende het bestaan van het vruchtgebruik, mag de blote eigenaar dus principieel geen gebruik maken van de goederen waarop het recht van vruchtgebruik gevestigd is, noch de vruchten, die deze goederen voortbrengen, opvorderen of ontvangen.

Deze regel geldt echter niet wanneer de vruchtgebruiker nalaat de aflevering van het vruchtgebruik aan de blote eigenaar te vragen. Door, in dit geval, in het bezit der goederen te blijven, begaat de blote eigenaar geen fout en krenkt hij de rechten van de vruchtgebruiker niet.

De blote eigenaar heeft inderdaad geen initiatief te nemen met het oog op de aflevering van het vruchtgebruik en hij heeft het recht, bij toepassing van artikel 600 van het Burgerlijk Wetboek, zich tegen de ingenottreding van de vruchtgebruiker te verzetten zolang deze laatste niet, in zijn bijzijn of na hem behoorlijk opgeroepen te hebben, een inventaris van de roerende goederen en een staat van de onroerende goederen, die aan het recht van vruchtgebruik onderworpen zijn, heeft doen opmaken (cfr. De Page, op. cit., n° 248; R.P.D.B., *ibidem*, n° 489; Dekkers, op. cit., n° 1193; Kluyskens, *Beginselen van Burgerlijk Recht*, Deel V: Zakenrecht, n° 193; vonnis van de 6^e Kamer van de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, Voorz.: M. Vullers, dd. 30 april 1952, *Revue pratique du Notariat belge*, Jaargang 1955, 111).

Alhoewel de vruchtgebruiker soms van deze verplichting vrijgesteld wordt, heeft de blote eigenaar niettemin steeds het recht het opmaken van een inventaris of van een staat te eisen. In dit geval wordt echter aangenomen dat de last der kosten verplaatst wordt en voor zijn rekening komt te staan (cfr. De Page, op. cit., n° 246; Dekkers, op. cit., n°s 1186 en 1192).

Zolang deze formaliteiten niet vervuld zijn en bij ontstentenis van elk verzoek om aflevering en van borgstelling, behoudens vrijstelling van deze laatste verplichting (cfr. Kluyskens, op. cit., n° 199), mag de blote eigenaar dienvolgens wettelijk in het bezit der goederen blijven, op last nochtans aan de vruchtgebruiker rekenschap te geven van de vruchten, die hij zou ontvangen hebben en dit sedert de aanvang van het vruchtgebruik. In dit geval, kan dus onmogelijk de beschikking van artikel 599 van het Burgerlijk Wetboek verenigd worden met deze van artikel 1382 van hetzelfde Wetboek.

Charles Chapel,

Advocaat bij het Hof van Beroep.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RAAD VAN STATE

4e kamer. — 30 juni 1958.

Voorzitter : M. Vranckx.
Raadsheren : MM. Mast en Buch.
Auditeur : M. Lenaerts.
Advocaat : Mr. Custers.

Steun in zake werkloosheid. — Werkstaking. — Kracht van gewijsde van een arrest van de Raad van State. — Ontvankelijkheid van verhaal tegen beslissing der commissie van beroep in zake werkloosheidsuitkeringen. — Onderzoek. — Schending van het recht van verdediging.

De klachtencommissie en de commissie van beroep hadden een werknemer uitgesloten van het recht op werkloosheidsuitkering omdat zij achtten dat de werknemer had ingestemd met een werkstaking, die zich had voorgedaan bij zijn werkgever.

De Raad van State had door arrest de beslissing van de commissie van beroep vernietigd op grond van de beschouwing dat de deelneming van de belanghebbende aan de staking niet voldoende bewezen was.

De commissie van beroep, na nieuw onderzoek, handhaafde haar eerste beslissing en oordeelde dat de houding van de werknemer enkel kon uitgelegd worden als een instemmen met de werkstaking.

Door aldus te handelen heeft de commissie van beroep het kracht van gewijsde van het arrest van de Raad van State niet geëerbiedigd. Dit middel gaat de openbare orde aan en dient van ambtswege opgeworpen.

De commissie van beroep, die een werknemer van elk recht op werklozensteun uitsluit en de terugbetaling beveelt van ten onrechte genoten steun, geeft niet slechts een advies, doch doet uitspraak over het recht op steun, zodat het beroep tegen deze beslissing bij de Raad van State ontvankelijk is.

Wanneer de commissie van beroep tot een nieuw onderzoek van de feitelijke gegevens overgaat buiten voorkennis van belanghebbende schendt zij dezes recht van verdediging.

Joosten t/
Rijksdienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid

Arrest Nr 6451.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing d.d. 6 juni 1957 waarbij de commissie van beroep inzake werkloosheid, aan verzoeker het recht op werkloosheidsuitkeringen met ingang van 8 februari 1954 ontzegt en de terugbetaling van de eventueel sedert die datum onrechtmatig genoten steun beveelt; dat de bestreden beslissing op 13 juli 1957 aan verzoeker is betekend;

Overwegende dat op 8 februari 1954 een staking uitbrak in de onderneming waar verzoeker te werk gesteld was; dat verzoeker niet aangesloten was bij een vakorganisatie; dat de directeur van het gewestelijk bureau verzoeker van het recht op werkloosheidsuitkeringen uitsloot; dat de klachtencommissie te Hasselt deze beslissing bevestigde op grond van de overweging dat zij het « voldoende bewezen acht dat de werkstaking met de instemming van verzoeker werd uitgeroepen » en deze bij toepassing van artikel 77, § 3, 2° van het organiek besluit dan ook geen recht heeft op werkloosheidsuitkeringen; dat de commissie van beroep op 9 februari 1955 deze beslissing beves-

tigde; dat de Raad van State bij arrest d.d. 7 februari 1956 deze laatste beslissing vernietigde op grond van de considerans « dat uit de overgelegde stukken blijkt dat de verklaringen van de werkgever in strijd zijn met de besluiten die de klachtencommissie eruit haalt; dat het ingeroepen feit, dat andere werklieden toch op de onderneming zouden gewerkt hebben, uit geen gegevens van het dossier blijkt; dat derhalve de beslissing van de klachtencommissie niet naar behoren is gemotiveerd en de commissie van beroep artikel 130 van het organiek besluit niet heeft nageleefd waar zij de beslissing van de klachtencommissie niet heeft vernietigd op grond van de schending van artikel 128 van het organiek besluit »; dat de commissie van beroep een onderzoek instelde betreffende de feitelijke gegevens van de zaak; dat zij dan de bestreden beslissing nam, die steunt op de uitslag van het onderzoek en de bepaling van artikel 77, § 3, 1° en 2° en waarbij zij overwoog dat uit het ingesteld onderzoek blijkt « dat, indien er in het begin een zekere verwarring bestaan heeft aangaande de mogelijkheid om het werk te kunnen hervatten, de betrokkene achteraf geen pogingen gedaan heeft om een werkelijke werkhervatting in de hand te werken, alzo de feitelijke toestand van de staking aannemend zonder te trachten er een einde aan te stellen; overwegende dat hieruit volgt dat het blijvend niet-verschijnen op het werk gedurende de ganse duur van de staking, die verschillende maanden geduurd heeft, alleen kan uitgelegd worden als zijnde een akkoord met de staking en het voortzetten ervan »; dat de bestreden beslissing dan ook de akte van beroep ontvankelijk doch niet gegronnd verklaarde, aan verzoeker het recht op werkloosheidsuitkeringen ontzegde en de terugbetaling van onrechtmatig genoten steun beval;

Overwegende dat de tegenpartij doet gelden dat, « sedert het arrest van het Hof van cassatie d.d. 24 december 1956 inzake het geval Trine, de commissie van beroep geen beslissingen meer neemt doch enkel adviezen, waardoor de administratie zich gebonden acht », en daaruit besluit dat de Raad van State ter zake niet bevoegd is;

Overwegende dat het middel niet de bevoegdheid van de Raad van State, maar de ontvankelijkheid van het beroep betreft;

Overwegende dat, in strijd met hetgeen de tegenpartij voorhoudt, de commissie van beroep ter zake niet een advies heeft uitgebracht, maar uitspraak heeft gedaan over het recht op steun, waar zij beslist dat verzoeker « van elk recht op steun uitgesloten wordt vanaf de datum van zijn steunaanvraag... » en « de terugvordering beveelt van de eventueel ten onrechte genoten steun »; dat het middel van de tegenpartij niet opgaat;

Overwegende dat de commissie van beroep de kracht van gewijsde van het arrest d.d. 7 februari 1956 van de Raad van State niet heeft geëerbiedigd door de beslissing van de klachtencommissie niet te vernietigen; dat dit middel de openbare orde aangaat en van ambtswege dient opgeworpen te worden;

Overwegende bovendien dat verzoeker de schending inroept van artikel 130 van het organiek besluit, en voorhoudt dat zijn recht van verdediging werd geschonddaar de commissie van beroep, buiten zijn voorkennis, tot een nieuw onderzoek van de feitelijke gegevens is overgegaan;

Overwegende dat krachtens artikel 130 van het organiek besluit, de commissie van beroep eerst na vernietiging van de beslissing van de klachtencommissie tot het bedoeld onderzoek kan overgaan; dat bovendien de commissie van beroep in haar onderzoek nieuwe elementen heeft geput, waarop haar beslissing

steunt; dat aan verzoeker dan ook de gelegenheid moest worden gegeven zijn middelen betreffende de ingebrachte elementen te laten gelden; dat, waar dit niet is gescheid, het verdedigingsrecht van verzoeker niet werd geëerbiedigd;

Overwegende dat verzoeker tenslotte de schending inroep van artikel 77, derde lid, 2° van het organiek besluit;

Overwegende dat, in strijd met wat verzoeker voorhoudt, de bestreden beslissing de tekst van deze bepaling heeft toegepast, zoals die in werking was op het ogenblik van het geschil;

Overwegende dat krachtens die bepaling de werknemer wiens werkloosheid het rechtstreeks gevolg is van een werkstaking is uitgesloten van het recht op werkloosheidsuitkering, indien het bewezen is dat de werkstaking met zijn instemming werd uitgeroepen; dat uit de considerans van de commissie van beroep geenszins blijkt dat de staking met de instemming van verzoeker werd uitgeroepen en de latere houding van verzoeker niet ten gevolge kan hebben dat deze moet beschouwd worden als hebbende ingestemd met de uitroeping van de staking; dat derhalve de bestreden beslissing in strijd met de aangehaalde bepaling werd genomen,

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing d.d. 6 juni 1957 van de commissie van beroep inzake werkloosheid is vernietigd.

Artikel 2. — Dit arrest zal in de registers van bovenvermelde commissie worden overgeschreven en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing.

Artikel 3. — De zaak wordt verwezen naar de anders samengestelde commissie.

Artikel 4. — De kosten, ten bedrage van zeventienhonderd vijftig frank, komen ten laste van de tegenpartij.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

2e Kamer. — 26 juni 1958.

Voorzitter : M. Malgaud.

Raadsheren : M.M. Elleboudt en Rey.

Advocaten : Mrs. Naudts en Tielemans
(loco Mr. Monchart).

Verkeersongeval. — Aansprakelijkheidsverzekering. — Omvang van de vrijwaringsplicht van de verzekeraar. — Dronkenschap van de verzekeringnemer. — Grove fout in de zin van artikel 16 van de wet van 11 juni 1874.

Uitdrukkelijke bepaling in de verzekeringsovereenkomst, dat de verzekeraar tot vrijwaring verplicht is, wanneer de verzekeringnemer aansprakelijk is gesteld als eigenaar of bestuurder van het in de polis bedoelde motorrijtuig en in al de gevallen, waarin een eis wordt ingesteld op grond van het door de verzekeringnemer gemaakte gebruik van het rijtuig of op grond van het feit, dat hij eigenaar is van bedoeld rijtuig.

Uit die bewoordingen blijkt, dat de vrijwaringsplicht van de verzekeraar zeer ruim is en niet

beperkt tot de gevallen, waarin de verzekeringnemer met het rijtuig rijdt en in die hoedanigheid onderworpen is aan het verkeersreglement, en aan het wetsbesluit van 14 november 1939 op de betuiging van de openbare dronkenschap.

De vrijwaringsplicht van de verzekeraar bestaat o.m., wanneer de verzekeringnemer aansprakelijk is gesteld, hetzij als eigenaar van een met een gebrek behepte zaak, hetzij wegens de fouten, die hij heeft begaan in het gebruik of eenvoudig in de bewaking van het rijtuig.

De in artikel 16 van de wet van 11 juni 1874 bedoelde grove fout bestaat niet alleen in een opzettelijke daad, die vanzelf het evenwicht van de tussen partijen gesloten overeenkomst vernietigt. Bij dronkenschap van de verzekeringnemer moet worden onderzocht, of hij al dan niet bewust is geweest of tenminste moest zijn, dat hij in zodanige staat van intoxicatie verkeerde, dat het verzekerde risico verergerd werd.

E.V.K. en K.V.G. t/ N.V.A.G.

Gezien in behoorlijke uitgifte het vonnis dd. 15 juni 1957 der rechtbank van eerste aanleg te Brussel, waartegen regelmatig naar vorm binnen de wettelijke termijn beroep werd aangetekend;

Overwegende dat appellanten in hun hoedanigheid van erfgenenamen van wijlen De Pauw J., door arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 20 april 1955 werden veroordeeld om verschillende sommen te betalen aan de echtgenoten D.M.-H. daar hun rechtsvoorganger D.P. aansprakelijk erkend werd van het verkeersongeval op 27 december 1951, te Waasmunster voorgekomen en van de schadelijke gevolgen aan voorvonnenden berokkend;

Overwegende dat appellanten voorhouden dat de N.V. A.G. ze moeten schadeloos stellen voor die veroordelingen — dat zij hun eis steunen op de bepalingen van een verzekeringspolis dd. 29 januari 1952, door aanhangsel dd. 11 februari 1952 gewijzigd waardoor wijlen D.P. zijn verantwoordelijkheid had laten dekken wegens het gebruik van een lichte motorfiets.

Overwegende dat appellanten aanvoeren dat de verzekeringsmaatschappij moeten instaan zodra de verzekeringnemer de hoedanigheid van geleider van de motorfiets bezat op het ogenblik van het schadelijk feit en dat er geen aanleiding is te onderscheiden of hij zijn voertuig duwde of zich ervan bediende als vervoermiddel, dat geen andere conditie dient opgezocht;

Overwegende dat de verzekeringsovereenkomst in uitdrukkelijke bewoordingen aanstipt dat vrijwaring verschuldigd is, wanneer de aansprakelijkheid van de verzekeringnemer in het gedrang is gebracht als eigenaar of geleider van het in de polis aangeduid rijtuig (artikel 1 A) en, in het algemeen in al de gevallen waarin een eis wordt ingesteld op grond van het gebruik gemaakt van het rijtuig door de verzekeringnemer of op grond van het feit dat hij eigenaar is van het aangeduid rijtuig.

Overwegende dat uit voormelde woorden voortvloeit dat de vrijwaring zeer breed is en niet is beperkt tot de gevallen waarin de verzekeringnemer optreedt als berijder van het rijtuig, onderworpen in die hoedanigheid aan de wegcode (K.B. van 1 februari 1934) en aan de besluitwet van 14 november 1939 op de betuiging van de openbare dronkenschap; dat de vrijwaring onder meer, gevolgen heeft daar waar de verzekeringnemer zich ziet aansprakelijk gesteld, hetzij

als eigenaar van een zaak met een gebrek behept, hēt zij wegens de fouten begaan in het gebruik of eenvoudig in de bewaking van het rijtuig.

Overwegende dat het bewezen is dat wijlen D.P. te voet en in de duisternis de rijbaan Antwerpen - Gent overstak; dat hij aan de hand zijn lichte motorfiets hield, gaande van links naar rechts vanuit de richting van de autobestuurder D.M. welke van Gent gereden kwam.

Overwegende dat het geschil zich herleidt tot het punt te beslissen of de aanwezigheid van D.P. bij zijn motorfiets die hij met de hand leidde verrechtvaardigd wordt al dan niet door het tegenwoordig of nakend gebruik van het voertuig of minstens door een omstandigheid van overmacht, in nauw verband met dit gebruik;

Overwegende dat dient beschouwd dat wijlen D.P. Normalerwijze zijn moto aan de hand voerde omdat hij zinnens was zijn voertuig te gebruiken, dat hieruit volgt dat het oversteken van de rijbaan met het rijtuig aan de hand dient vermoed als zijnde een daad voorbereidend het gebruik van de motorfiets, dit wil zeggen, als het gebruik zelf, in de zin van de polis overeenkomst;

Overwegende dat de verzekeringsmaatschappij geen element voorlegt van aard te laten uitschijnen dat wijlen D.P. niet zinnens was zijn motorrijwiel aanstonds te berijden, maar dat hij, gelijk een eenvoudig voetganger van de ene kant naar de andere kant van de baan wou gaan;

dat dienvolgens blijkt dat de fout door de verzekeringnemer begaan in de uitvoering van zijn oversteken, de motorfiets aan de hand aanleiding tot de contractuele vrijwaring geeft;

Overwegende dat geïntimeerde anderzijds opmerkt dat de verzekeringnemer zich in staat van dronkenschap bevond; dat zodus de schadelijke gevolgen van het ongeval in oorzakelijk verband zijnde met een zware fout van de verzekeringnemer, niet ten laste van de verzekeraar mogen gelegd worden, gelijkvormig artikel 16 der wet van 11 juni 1874;

Overwegende dat de zware fout waarvan sprake niet alleen bestaat in het stellen van een opzettelijke daad, dewelke vanzelfsprekend het evenwicht van de tussen partijen gesloten overeenkomst vernielt; dat immers naar de termen van de Rechtspraak van het Hof van Verbreking, dient opgezocht of de verzekeringnemer dader der feiten, al dan niet, bewust is geweest of minstens moest zijn dat hij in zulke staat van intoxicatie verkeerde dat het gewaarborgde risico verergerd wordt. (Cas. 29 januari 1953 - Pas. 415 - Cass. 22 mei B.A. 393);

Overwegende dat het enig element, door geïntimeerde ter staving van haar stelling aangehaald, hierin bestaat dat de scheikundige ontleding van het bloed van wijlen D.P. een alcoholgehalte van 2,12 fr. per liter aantoonde;

Overwegende dat het verslag van Dokter Derveaux uitwijst dat het overlijden van D.P. kort na het ongeval zich voordeed, dat zodus het alcoholgehalte door de ontleding in het licht gebracht feitelijk overeenstemt met het alcoholgehalte in het bloed op het ogenblik van het ongeval;

Overwegende dat de deskundige Derveaux door de onderzoeksrechter aangesteld van mening is dat de aanwezigheid van 2,12 gr. alcohol per liter bloed die hij heeft voorgesteld, in meer dan 90 % der gevallen een staat van uitgesproken dronkenschap aanduidt;

Overwegende dat geen aanvullend element wordt aangehaald waaruit zou blijken dat betrokkene kentekens van dronkenschap vertoonde en dat hij zich rekenschap moest geven van zijn staat toen hij op

27 december 1951 rond 18.30 u. de rijbaan heeft willen oversteken;

Overwegende dat de gekenschetste onvoorzichtigheid waarvan D.P. blijk heeft gegeven te dezer gelegenheid toch op zich zelf niet bewijst dat betrokkene onbewust was van hetgeen rond hem gebeurde in zover hij niet meer bekwaam was om over zijn eigen veiligheid te waken;

Overwegende dat de regen, de slechte zichtbaarheid en de stormachtige wind die heerste, doen vermoeden dat D.P. niet noodzakelijk het meesterschap over zijn daden had verloren, ondanks de aanwezigheid van 2,12 gr. alcohol per liter in zijn bloed, maar dat hij door de omstandigheden misleid, een vergissing heeft kunnen begaan;

Overwegende derhalve dat de verzekeringsmaatschappij niet bewijst in hoofde van D.P. een oorzaak van verval waardoor zij van haar contractuele verplichtingen ontlast zou worden op grond van artikel 16 der wet van 11 juni 1874;

Overwegende dat de gevorderde sommen niet betwist zijn; dat inderdaad vaststaat dat appellanten in hun hoedanigheid van erfgenamen van wijlen D.P. tot nu toe veroordeeld zijn om te betalen aan de echtgenoten D.M. de bedragen van respectievelijk 138.087,40 frank en 25.000 frank te vermeerderen met de verwijlsintresten vanaf 27 december 1951.

Om deze redenen :

Het Hof, gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935, ontvangt het beroep en erop rechtdoende doet het aangevochten vonnis te niet.

Hervormende : veroordeelt de N.V. A.G. de appelende partijen V.K. en S.E. echtgenote V.S. te vrijwaren voor alle veroordelingen die zij opgelopen hebben of zullen oplopen als burgerlijke verantwoordelijke personen voor de gevolgen van het litigieuze ongeval, en namelijk te betalen ter ontlasting van appellanten aan de echtelieden D.M. de sommen van 138.087,40 fr. en 25.000 fr. te vermeerderen met de verwijlsintresten vanaf 27 december 1951 tot 30 maart 1953, de gerechtelijke intresten en de kosten van beide instanties.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 18 november 1957.

Voorzitter : M. Jacquart.

Raadsheren : M.M. Carnewal en Noest.

Advocaat-generaal : M. Bohijn.

Aansprakelijkheid voor ondergeschikte. — Toelaatbaarheid van contractuele uitsluiting van deze aansprakelijkheid.

Niemand kan zich contractueel ontslaan van de gevolgen van zijn eigen fout, doch wel van die van een fout van zijn ondergeschikte. Omtrent de gevolgen van een dergelijke fout mag contractueel bedongen worden wie burgerlijk aansprakelijk zal moeten zijn.

Wwe Van Loo t/ Van Huffel, P.V.B.A. Sogama en stad Gent.

Overwegende dat op 3 mei 1957 door de P.V.B.A. Sogama als burgerlijk verantwoordelijk gedaagde, door de burgerlijke partij Verhelst Hortensia, alsmede door het openbaar ministerie tegen alle gedaagden tijdig en regelmatig beroep ingesteld werd;

I. Wat betreft de strafvervolgving :

Overwegende dat op grond van de feitelijke gegevens van de strafbundel en van de verhandeling der zaak ter zitting, het Hof met de eerste rechter van oordeel is dat de beklaagde zich heeft schuldig gemaakt aan het feit der telastlegging ; dat nochtans de toegepaste straf enigermate overdreven voorkomt, in acht nemende de verzachtende omstandigheden in het vonnis a quo aangehaald, en dient verminderd te worden zoals hierna wordt bepaald, de gunst van schorsing van straf behouden blijvende ;

II. Wat betreft de burgerlijke verantwoordelijkheid over de beklaagde :

Overwegende dat zowel de partij Sogama als de Stad Gent als dusdanig door het openbaar ministerie gedaagd werden wat betreft de invordering van de gerechtskosten, terwijl de burgerlijke partij haar vordering niet heeft ingesteld tegen de P.V.B.A. Sogama ;

Overwegende dat, waar beklaagde op het ogenblik der feiten ontegensprekelijk in dienstverband is gebleven met de stad Gent doch tijdelijk voor bepaalde prestaties met de kwestige kraan verhuurd werd aan de partij Sogama, waar de voorwaarden van deze verhuur vastgesteld in het Havenpolitierglement o.m. in artikel 57 bepalen « de drijvers worden aangezien als zijnde de aangestelden van de gebruiker van de toestellen gedurende gans de tijd dat de stad ze te zijner beschikking stelt », waar uiteindelijk de feitelijke gegevens van de strafbundel laten uitschijnen dat de voorman van Sogama, Dermul, de leiding opnam van de lossingswerken in het algemeen en ook van de tussenkomst van de kraan, er met de eerste rechter dient aangenomen te worden dat beklaagde bij het neerdalen van de grijper in de wagon waarin het slachtoffer verpletterd werd, handelde als aangestelde van Sogama ; dat dienvolgens de schadelijke gevolgen van de foutieve manoeuvre van beklaagde ten laste vallen van Sogama, met uitsluiting van de stad Gent, als burgerlijk verantwoordelijke ;

Overwegende dat Verhelst vruchteloos tegenwerpt dat voormelde bepaling van artikel 57 in strijd is met de economie van het Havenpolitierglement, en nl. met de bepaling van artikel 62 waarin wordt gezegd : « de werking der toestellen wordt bestuurd door de bediende van het beheer. Niemand anders mag ze aanraken » alsook met de bepaling van artikel 62 quinquies waarin wordt gezegd : « Het toezicht van het werk verricht met de kranen is toevertrouwd aan agenten van de stad... » ;

Overwegende immers dat door de bepaling van artikel 62 voormeld aan Soegama alleenlijk de vrije keus van de kraanman ontnomen wordt maar niet het gezag over deze laatste noch de leiding over zijn werkzaamheden ; dat anderzijds de bepaling van artikel 62 quinquies in haar volledige tekst dit toezicht beperkt als volgt : « ... enkel met het doel er de politie van te verzekeren ; ... zonder dat daaruit enige verantwoordelijkheid voor de stad kan voortvloeien » waaruit dient afgeleid dat hierbij enkel bedoeld werd het toezicht van de openbare macht, maar niet een technisch toezicht of leiding over de werkwijze van de kraanman ;

Overwegende dat de stad Gent niet tussenkwam in de bepaling van de werkvoorwaarden van beklaagde ten opzichte van het lossingswerk wat de plaats en duur betreft ;

Overwegende dat Verhelst even vruchteloos tegen-

werpt dat de voorman Dermul geen technische leiding kon nemen over de werking in de kabien van de kraan waar hij zelfs niet mocht binnentreden, doch enkel vermocht zekere aanwijzingen te geven welke de beklagde zelf diende te beoordelen, maar aan dewelke hij niet gehouden was gevolg te geven ; dat immers Dermul vanuit de wagon geheel het lossingswerk leidde en het vooruit of achteruitbrengen van de grijper daarin begrepen was naargelang de toestand van de lading, waarover beklagde van uit de kabien niet kon oordelen ;

Overwegende dat, waar de partij Verhelst tegenwerpt dat de contractuele overdracht der verantwoordelijkheid niet wettelijk is omdat niemand zich mag ontslaan van de gevolgen van zijn fout, er dient opgemerkt dat de kwestige verantwoordelijkheid niet ontstaat door een eigen fout, maar door de fout van de beklagde ; dat nopens de gevolgen van dergelijke fout wel contractueel mag bedongen worden wie als burgerlijk aansprakelijk zal moeten instaan ;

Overwegende dat, waar zowel de Sogama als de burgerlijke partij Verhelst de niet tegenstelbaarheid van dit contractueel beding aan derden opwerpen er dient opgemerkt, wat Sogama betreft, dat zij geen derde, maar contractante was en aldus het beding aanvaardde, terwijl wat de burgerlijke partij betreft, haar verhaal niet gesteund is op het contract maar op het feit der ondergeschiktheid zoals die uit het beding voortvloeit (R.P.D.B. V° Responsabilité, n° 1625) ;

Overwegende dat de inlassing in artikel 57 van de vrijwaringsclausule aan de juridische toestand, in casu ontstaan niets verandert, maar enkel dient beschouwd te worden als een verduidelijkende aanvulling te allen einde, tussen de contracterende partijen bedongen ;

Overwegende uiteindelijk dat de burgerlijke partij vruchteloos een eigen fout in hoofde van het stadsbestuur Gent inroept, waar deze partij ter zake niet uit dien hoofde terechtstaat, maar enkel wegens de foutieve gedragingen van de beklaagde ;

III. Wat betreft de vordering der burgerlijke partij :

Overwegende dat de eerste rechter, om gepaste redenen welke het Hof overneemt, de vordering afgewezen heeft zowel wat aangaat de beklaagde als wat aangaat het stadsbestuur van Gent ; dat immers in het stelsel der wet van 24 december 1903 het woord aangestelde dezelfde draagkracht heeft als bedoeld in artikel 1384 al. 3 (Verbr. 22 dec. 1915, Pas. 1915, 16, I, 430) ;

Om deze redenen :

Gelet op de wetsbepalingen in het vonnis a quo aangehaald alsmede op artikel 211 Wetboek van Strafvordering en 24 der wet van 15 juni 1935, alle wetsbepalingen door de heer voorzitter op deze terechtzitting aangeduid,

Het Hof, rechtdoende tegensprekelijk, ontvangt de beroepen en erop wijzende, bevestigt het vonnis a quo in zijn beschikkingen op strafgebied en op burgerlijk gebied, onder deze enkele wijziging dat de door de eerste rechter uitgesproken hoofdgevangnisstraf herleid wordt tot een maand met behoud der geldboete, opdecimen en subsidiaire gevangenisstraf en der schorsing van straf.

Kosten van de aanleg op strafgebied ten laste van de Staat en op burgerlijk gebied ten laste van de burgerlijke partij.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 29 mei 1958.

Voorzitter : M. Bossaert.
Raadsheren : M.M. Beeckman en De Vreese.
Advocaat-generaal : M. Matthys.
Advocaten : Mrs. Delvoeye en Claeys.

Bevoegdheid der Rechtbank van Koophandel. — Geschillen uit een « syndicataire » overeenkomst.

De geschillen tussen personen, die partij zijn bij een « syndicataire » overeenkomst, aangegaan om een vennootschap van koophandel over te nemen, zijn niet geschillen, die betrekking hebben op een handelsvennootschap en vinden dus niet hun oorzaak in een objectieve daad van koophandel.

In casu is de Rechtbank van Koophandel echter niet bevoegd, omdat de oorspronkelijke verweerder door het aangaan van bedoelde overeenkomst een subjectieve daad van koophandel heeft verricht.

Jacquet t/ De Clercq.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk, op 13 maart 1956;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingeleid;

1. Betreffende de bevoegdheid :

Overwegende dat de eerste rechter zich ten onrechte onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van de vordering;

Overwegende dat de eerste rechter weliswaar te recht oordeelde dat partijen, door het aangaan van de overeenkomst dd. 4 juni 1948, waarop de vordering is gesteund, geen objectieve daad van koophandel stelden;

dat artikel 12, 2°, van de wet van 25 maart 1876 de bevoegdheid van de Koophandelsrechtbank ter zake niet wettigt;

dat de betwisting tussen personen die partij zijn bij een syndicataire overeenkomst aangegaan om een handelsvennootschap over te nemen, immers geen betwisting is die betrekking heeft op een handelsvennootschap (« pour raison d'une société de commerce » (Fredericq : Droit commercial, T. I n° 325 in fine, p. 506);

Overwegende dat appellant echter te recht opwerpt dat de Handelsrechtbank bevoegd was omdat geïntimeerde, oorspronkelijke verweerder, door het aangaan van kwestieuze overeenkomst, een subjectieve daad van koophandel heeft gesteld;

dat immers, luidens artikel 2, laatste alinea, van de wet van 15 december 1872, alle verbintenissen van kooplieden als koophandelsdaad worden beschouwd, zolang niet bewezen is dat zij aan de handel vreemd zijn;

Overwegende dat De Clercq, uitbater van een fabriek van vleesprodukten te Eeklo, handelaar was op het ogenblik van de overeenkomst;

dat de litigieuze overeenkomst weliswaar in de eerste plaats een syndicataire overeenkomst is die beoogt de meerderheid te verwerven van de aandelen van de N.V. Selecta en de modaliteiten vast te leggen onder dewelke deze meerderheid zal worden beveiligd en in stand gehouden;

dat zij echter ook bepaalt dat de zaken (van de over te nemen N.V. Selecta) door De Clercq zullen worden

beheerd, voorziet dat de partijen de winsten en verliezen (van de vennootschap) elk voor de helft zullen dragen en een beding behelst dat elke mededinging verbiedt;

dat De Clercq derhalve, door het aangaan van de litigieuze overeenkomst, niet uitsluitend een voordelige plaatsing beoogde van zijn beschikbaar kapitaal, maar meteen de uitbreiding nastreefde van zijn bestaande handelsbedrijvigheid over een nieuw werkterrein;

dat De Clercq, in die omstandigheden, bezwaarlijk kan beweren dat de litigieuze overeenkomst in zijn hoofd vreemd was aan zijn handelsactiviteit;

Ten gronde :

Overwegende dat, nu het bestreden vonnis hervormd wordt en de zaak in staat is om bij eenzelfde arrest te worden gewezen, er reden is tot evocatie;

Overwegende dat partijen er thans over akkoord gaan dat, nu geen van beiden gebruik wenst te maken van zijn recht de aandelen van de andere over te nemen en ook geen van beiden wenst de overeenkomst voort te zetten, de overeenkomst De Clercq-Jacquet d.d. 4 juni 1948 dient beschouwd als bij gemeenschappelijk overleg ontbonden;

Overwegende dat appellant echter vergeefs concludeert dat tot liquidatie van de syndicataire overeenkomst, nl. tot vaststelling en vereffening van de onderlinge rekeningen moet worden overgegaan en daartoe een deskundige dient aangesteld;

Overwegende dat geïntimeerde terecht voorhoudt dat, buiten de liquidatie van de N.V. Selecta zélf, dewelke niet ter sprake is, er niets te vereffenen valt of geen wederzijdse rekeningen op te maken zijn, de in gemeenschap gebrachte activa behorend, niet tot de partijen bij de litigieuze overeenkomst, maar tot de N.V. Selecta en de te verdelen winsten of verliezen deze zijnde van de N.V. Selecta;

dat er inderdaad, buiten de N.V. Selecta zélf, geen vennootschap met gemeenschappelijke activa en passiva of voor liquidatie vatbaar patrimonium voorhanden is;

dat het bijeengebrachte kapitaal dit is van de N.V. Selecta en het enig beheer waarvoor rekenschap kan worden gevraagd nogmaals alleen dit is van de N.V. Selecta;

dat er derhalve geen aanleiding is tot vereffening of aanstelling van een deskundige;

dat de ontbinding van de litigieuze overeenkomst enkel voor gevolg heeft dat partijen voortaan over hun aandelen beschikken zoals door de wet en de statuten der N.V. Selecta voorzien;

Overwegende dat, waar aan te nemen is dat geïntimeerde tegen de ontbinding bij wederzijds overleg van de syndicataire overeenkomst geen bezwaar zou hebben geopperd, appellant d'ent veroordeeld tot de kosten van beide aanleggen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 145 juni 1935,

Gehoord de heer eerste advocaat-generaal Vanhoudt in zijn advies aangaande de bevoegdheid,

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond,

Ontvangt het beroep en verklaart het gegrond; doet het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzend, zegt dat de eerste rechter bevoegd was om kennis

te nemen van de vordering, en, wijzende bij evocatie, stelt vast dat geen van beide partijen wenst de syndicaire overeenkomst voort te zetten of de aandelen van de andere partij over te nemen, verklaart de syndicaire overeenkomst ontbonden bij gemeen overleg; zegt dat er geen aanleiding is tot vereffening en verdeling of aanstelling van een deskundige;

Veroordeelt appellant tot de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5e kamer. — 18 april 1958.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Roevens.

O.M. : M. De Nève.

Advocaten : Mrs. Clymans en Anciaux.

Kracht van gewijsde van strafvonnis t.a.v. burgerlijke zaken. — Terugvordering van ten onrechte ontvangen werklozensteun.

Het gezag van gewijsde van in strafzaken gewezen vonnissen is ten aanzien van in burgerlijke zaken gewezen vonnissen beperkt tot de punten, waarover de strafrechter uitspraak heeft gedaan.

Elke ten onrechte ontvangen werklozensteun kan door de Rijksdienst van Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid worden teruggevorderd; zulks geldt ook bij afwezigheid van enig bedrieglijk opzet aan de zijde van de betrokkenene of zelfs van de eenvoudige wetenschap, dat hij geen recht had op de werklozensteun.

Teracopoff t/ Belgische Staat (Minister v. Financiën)

Advies van het O.M.

Aanlegger verzet zich tegen de uitvoering van een dwangbevel van 18 september 1956 van de heer Ontvanger der Administratieve en Onderhandse Akten, op 20 september 1956 uitvoerbaar verklaard door de Directeur der Registratie en Domeinen, op 25 september 1956 betekend, en strekkende tot terugvordering van 14.877 frank, zijnde het totaal bedrag der door aanlegger gedurende de periode van 7 juni 1949 tot 27 januari 1951 ten onrechte genoten werklozensteun.

Aanlegger steunt zijn verzet op de overweging dat het dwangbevel van 18 september 1956, waartegen verzet, nietig is als zijnde strijdig met het vonnis van vrijspraak op 24 april 1953 ten zijnen gunste verleend door de 8^e Kamer der Correctionele Rechtbank te Antwerpen en in kracht van gewijsde getreden.

Voorgaanden :

Ingevolge een ingesteld onderzoek heeft de Directeur van het Gewestelijk Bureau voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid op 3 maart 1951 beslist : 1° dat aanlegger vanaf 7 juni 1949 van het recht op werkloosheidsvergoeding wordt uitgesloten, 2° dat hij vanaf 5 maart 1951 voor een periode van 4 weken wordt geschorst en 3° dat de sinds 7 juni 1949 opgetrokken werkloosheidsvergoedingen dienen teruggevorderd.

Op beroep van aanlegger bekrachtigde de klachtencommissie op 31 mei 1951 deze beslissing ; rechtdoende op aanleggers beroep tegen deze beslissing, verwierp de commissie van beroep op 19 juli 1951 dit nieuwe verhaal als ongegrond.

Op 12 november 1952 werd aanlegger aangemaand de som van 17.645 frank, zijnde het totaal der vergoedingen, dewelke als ten onrechte opgetrokken werden beschouwd ingevolge de door bedoelde commissies vastgestelde oncontroleerbare werkloosheid, binnen de 30 dagen te betalen ; gezien aanleggers weigering om deze som te betalen, vaardigde de Ontvanger der Administratieve en Onderhandse Akten het dwangbevel, waartegen verzet, uit. Daar het aanvankelijk bedrag van 17.645 frank door het Beheerscomité van de Rijksdienst herleid was op 14.877 frank, werd voor dit bedrag dwangbevel uitgevaardigd.

Ingevolge een aangifte van 24 november 1952 bij het Parket te Antwerpen, werd een strafrechtelijk onderzoek geopend, hetwelk op 24 april 1953 leidde tot een vrijspraak hoofdens de dubbele betichting om :

a) wetende dat hij geen recht meer had op de door het K.B. 31 mei 1933 voorziene vergoedingen desbetreffende verklaringen hetzij gedaan hetzij verzuimd te hebben en bedoelde vergoedingen voor een totaal van 12.298 frank aanvaard te hebben ;

b) met bedrieglijk voornemen afstemmingen op zijn controlekaart te hebben laten aanbrengen waarop hij geen recht had of wetens en willens gebruik te hebben gemaakt van onjuiste documenten om tegemoetkomingen te verkrijgen, die hem niet toekwamen.

In rechte :

Uit dit vonnis van vrijspraak leidt aanlegger af dat bewezen is, erga omnes, dat hij nooit afstemmingen heeft laten aanbrengen en nooit vergoedingen heeft genoten, waarop hij geen recht had.

Verweerder stelt tegenover dit vonnis de beslissing van de Commissie van Beroep van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid (R.A.B.W.) dd. 19 juli 1955, die vaststelt dat aanleggers werkloosheid oncontroleerbaar is en hij dient uitgesloten van de werklozensteun en de ontvangen vergoedingen dient terug te betalen.

Aanlegger betwist dat de beslissingen der Commissies van de R.A.B.W. met gezag van rechterlijk gewijsde zouden bekleed zijn, zich steunend op rechtspraak van het Hof van Verbreking, luidens dewelke bedoelde commissies, ingesteld door Regentsbesluit van 26 mei 1945, niet zijn opgericht krachtens een wet, zoals vereist door artikel 94 der Grondwet en dienvolgens hun beslissingen niet geldig zijn getroffen en geen kracht van gewijsde kunnen verwerven (Arrest 21 december 1956, Journal Tribunaux, 27 jan. 1957, 62).

Verweerder doet daarentegen opmerken dat luidens een arrest van de Raad van State van 7 juni 1957 (arrest David, cfr. Verzameling Arresten en Adviezen van Raad van State, april-september 1957, n° 5686, blz. 384) de bedoelde commissies hun grondslag vinden niet in het Regentsbesluit van 26 mei 1945, doch in het besluit van 31 mei 1933 getroffen in uitvoering van een wet van bijzondere machten van 17 mei 1933. Wjl deze wet zelf slechts drie maanden gelden bleef, werden de K.B. van 31 mei 1933, in uitvoering dezer wet genomen, noch uitdrukkelijk noch stilzwijgend ingetrokken. Deze besluiten onderscheiden zich van de gewone uitvoeringsbesluiten genomen op grond van artikel 67, doordat zij de bestaande wetten mogen wijzigen en zodra de geldigheidsduur der opdrachtwet verstreken is, slechts door een wet kunnen gewijzigd worden.

Derhalve, zo betoogt verweerder, zijn de commissies van de R.A.B.W., luidens deze rechtspraak, grondwettelijk ingerichte rechtscolleges en genieten hun beslis-

singen het gezag van het gewijsde. En verweerder besluit dat de rechtbank, die geroepen wordt om toepassing te maken van een door bedoelde commissies verleende beslissing, gehouden is deze toepassing te verlenen tenzij de rechtbank zou vaststellen dat de betwisting, die aan deze beslissing ten grondslag ligt, tot de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank behoort (Cass. maart 1942, Pas. I, 63).

Het wordt niet betwist — en op dit punt stemmen Hof van Verbreking en Raad van State in hun rechtspraak overeen, dat het recht op werklozensteun (ook aan huidig geding ten grondslag liggend) geen burgerlijk recht is, doch begrepen in de in artikel 93 der Grondwet bedoelde politieke rechten. De kennisneming der betwistingen desaangaand behoort tot de Commissies van de R.A.B.W. (Cass. 21 december 1956).

Luidens de rechtspraak van de Raad van State zijn de beslissingen dezer commissies bekleed met het gezag van het gewijsde. Nochtans zijn deze beslissingen niet bindend ten aanzien van de boetstraffelijke rechtbank voor wat betreft de terugvordering der ten onrechte uitgekeerde vergoedingen, daar een der K.B. van 31 mei 1933 aan deze rechtsmacht bevoegdheid toekent om zich uit te spreken over de bedrieglijke afstempeling der controlekaarten en het aanvaarden van niet verschuldigde vergoedingen. De beslissingen hierover door de correctionele rechtbank getroffen gelden erga omnes en dwingen derhalve hun eerbiediging af, ook vanwege de burgerlijke rechtbank.

Verweerder voert aan dat er slechts in schijn een tegenstrijdigheid bestaat tussen enerzijds het vonnis van vrijspraak van 24 april 1953 en anderzijds de beslissing der beroepscommissie van 19 juli 1951, daar zij niet dezelfde elementen in overweging hebben genomen bij het motiveren en treffen hunner beslissingen. En verweerder steunt zich op volgende overwegingen :

— de strafrechtbank is gehouden verdachte vrij te spreken, indien zij geen volkomen zekerheid heeft, m.a.w. indien de minste twijfel nopens de tenlastelegging zou bestaan ten voordele van verdachte ;

— de administratieve rechtscolleges daarentegen mogen hun beslissing steunen op ernstige vermoedens ;

— meer bepaald betreffende betichting b) om met bedrieglijk voornemen afstempelingen te hebben laten aanbrengen en wetens en willens onjuiste documenten te hebben aangewend, doet verweerder opmerken dat de strafrechter ertoe gehouden was vrij te spreken indien het misdadig element, uitdrukkelijk door de wet vereist, niet voldoende bewezen geacht werd ;

— het bestaan van dit misdadig inzicht wordt niet geveerd ter motivering van de beslissingen der administratieve rechtscolleges.

Op grond van deze overwegingen besluit verweerder dat terzake dezelfde feiten door de strafrechter en door de administratieve rechtscolleges vanuit verschillende oogpunten kunnen gewaardeerd en beoordeeld worden en dat bijgevolg het gezag van gewijsde, verbonden aan het strafrechterlijk vonnis, niet noodzakelijkerwijze samenvalt met dat der administratieve rechtscolleges, m.a.w. dat het gezag van het strafrechterlijk gewijsde beperkt blijft tot datgene waarover de strafrechter zich heeft uitgesproken, nl. de bedrieglijke afstempeling en het onrechtmatig optrekken der werklozenvergoeding.

* * *

Naar aanleiding van deze beschouwingen en conclusie van verweerder rijst de vraag in welke mate de burgerlijke rechtbank gebonden is door het vonnis

van de strafrechter, m.a.w. welke uitwerking heeft het vonnis van vrijspraak ten voordele van aanlegger op de huidige burgerlijke actie ?

Het vonnis van vrijspraak van 24 april 1953 is gebaseerd op de enige motivering dat het niet bewezen is dat betichte, in casu aanlegger, zich heeft plichtig gemaakt aan de feiten der ten zijnen laste gelegde betichtingen, hierboven reeds omschreven.

De beslissingen der administratieve rechtscolleges anderzijds zijn gesteund op het begrip « oncontroleerbare werkloosheid » waarover deze zich uit te spreken hadden. Deze colleges blijken dit begrip afgeleid te hebben uit o.a. volgende elementen :

a) dat aanlegger tijdens zijn gedeeltelijke werkloosheid regelmatig bij zijn werkgever aan huis kwam ;

b) dat zijn aanwezigheid aldaar werd vastgesteld door de controledienst der werkloosheid en dat desaangaand ontoereikende en strijdige toelichtingen werden verstrekt door aanlegger en door getuige Poelaert ;

c) dat de controlediensten theoretisch de waarborg moeten hebben dat de werkloze praktisch niet bij machte is enige bezigheid in het kader van zijn gewoon beroep te hernemen ; dat deze waarborg terzake volkomen afwezig was ;

d) dat integendeel uit de gedane vaststellingen en uit de afgelegde verklaringen voldoende ernstige vermoedens rijzen om te besluiten tot de oncontroleerbaarheid van aanleggers werkloosheid.

Zo de strafrechter de betichtingen lastens aanlegger niet bewezen achtte, blijkt zijn beslissing nochtans niet noodzakelijkerwijze in tegenspraak met de beslissingen der administratieve rechtscolleges, die op regelmatige wijze, binnen het kader der hun toegewezen bevoegdheden, tot de oncontroleerbaarheid van aanleggers werkloosheid hebben besloten. De elementen, die aan de respectieve beslissingen ten grondslag liggen, vallen niet volledig samen (zie o.a. het opzettelijke en bedrieglijk karakter van de correctionele tenlasteleggingen : met bedrieglijk inzicht... wetens en willens... wetend dat hij geen recht meer had...).

Rechtspraak en rechtsleer kennen aan de burgerlijke rechtbank bevoegdheid toe om kennis te nemen van de feiten en elementen, in verband met de haar onderworpen betwisting, voor zover deze feiten en elementen niet daadwerkelijk en noodzakelijkerwijze beoordeeld werden door de strafrechtsmacht, voor wie de openbare vordering aanhangig was gemaakt. Mits de beslissing van de strafrechter enerzijds en de beslissing van de burgerlijke rechter anderzijds elkaar niet tegenspreken, kan niet gewaagd worden van schending van het strafrechterlijk gewijsde. (Rép. Prat. Dr. B., V° Chose Jugée - Van Lennep, Rechtsk. Weekbl. 1936-1937, col. 555). In deze zin is de rechtbank in het litigieuze geval bevoegd om kennis te nemen van de feiten, ter oplossing van het haar voorgelegde geschil.

Op grond van de vaststellingen, gedaan door de controledienst van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, waaruit blijkt dat aanlegger tijdens zijn werkloosheid bestendig uit zijn woning afwezig was en herhaaldelijk gedurende geruime tijd aanwezig was in de woning en werkplaats van zijn werkgever, na de stempelcontrole gepasseerd te hebben, en op grond van de onwaarschijnlijke en ten dele strijdige verklaringen van aanlegger enerzijds en van getuige Poelaert anderzijds, nopens aanleggers aanwezigheid bij zijn werkgever, blijken motivering en besluiten van de klachtencommissie en de commissie van beroep, tot oncontroleerbaarheid van aanleggers werkloosheid, volkomen verantwoord.

De rechtbank kan zich aansluiten bij deze beslissingen, zelfs ingeval men aanvaardt, samen met het arrest van het Hof van Verbreking reeds hoger gemeld, dat deze beslissingen niet het gezag van het rechterlijk gewijsde bezitten. Immers heeft het Hof zich ertoe beperkt de wettelijkheid van deze commissies als zijnde overeenkomstig de Grondwet ingestelde rechtsmachten van wijzen te betwisten en bijgevolg aan hun uitspraken de kracht van gewijsde te ontzeggen, zonder evenwel de regelmatigheid dezer commissies als louter administratieve rechtscolleges in twijfel te trekken. (Zie ook J. P. Mans, 27 juni 1957, J. Fribis, 16 mars 1958, p. 190.)

Het staat vast dat terzake deze commissies zich niet hebben ingelaten met burgerlijke rechten (waarvan de kennisneming enkel tot de bevoegdheid der burgerlijke rechtbank behoort) en slechts gekend hebben over administratieve, of m.a.w. politieke rechten; dienvolgens kan de burgerlijke rechter, na zich vergewist te hebben van de regelmatigheid der verleende beslissingen en van de eerbiediging der rechten van de belanghebbende, de toepassing van bedoelde beslissingen toestaan.

* * *

Aanlegger betwist het bedrag der vergoeding, opgetrokken van 7 juni 1949 tot 27 januari 1951, hetzij in totaal 17.645 frank, niet. Het beheerscomité van de Rijksdienst van Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid heeft de vordering herleid tot 14.877 frank, zijnde de werkloosheidsvergoedingen, opgetrokken tot en met 26 januari 1951, datum der vaststelling van de controledienst. Ingevolge aanleggers weigering om te betalen, is ter invordering van deze som het dwangbevel, waartegen verzet, uitgevaardigd.

Besluit: het verzet ontvankelijk doch ongegrond te verklaren en aanlegger te verwijzen tot de kosten.

Vonnis

Overwegende dat de vordering er toe strekt te horen te niet doen en nietig te verklaren het dwangbevel door de heer Ontvanger der Administratieve en Onderhandse Akten lastens aanlegger uitgevaardigd op 18 september 1956 en strekkende tot terugbetaling van 14.877 frank, terugbetaling van zogenaamde ten onrechte uitbetaalde werklozensteun; dienvolgens aan verweerder verbod te horen opleggen dit dwangbevel ten uitvoer te brengen;

Overwegende dat aanlegger voorhoudt nooit enig steungeld voor onvrijwillige werkloosheid ten onrechte te hebben ontvangen of ten onrechte afstempelingen te hebben laten aanbrengen op zijn controlekaart;

Overwegende dat aanlegger bij tegensprekelijk vonnis verleend door de achtste boetstraffelijke kamer te Antwerpen in datum van 24 april 1953 vrijgesproken werd hoofdens de dubbelijke betichting om:

a) bij inbreuk op artikelen 2, 3 en 4 van het K.B. van 31 mei 1933, n° 182, wetende dat hij geen recht meer had op het geheel bedrag van een subsidie, vergoeding of toelage vermeld in artikel 1 van het K.B. van 31 mei 1933 betreffende verklaringen te doen in verband met deze subsidies, zulks niet te hebben verklaard of zulks niet hebbende verklaard, een subsidie, vergoeding of toelage hebben aanvaard wetende dat hij daarop geen recht meer had voor een bedrag van 12.298 frank;

b) bij inbreuk op artikelen 75, 76, 77, 83, 107 van het R.B. van 26 mei 1945 met bedrieglijk voornemen, op zijn controlekaart afstempelingen te hebben laten

toebrengen waarop hij geen recht had, of wetens en willens, gebruik te hebben gemaakt van onjuiste documenten, ten einde tegemoetkomingen te verkrijgen die hem niet toekwamen;

Overwegende dat in die omstandigheden aanlegger besluit dat dus erga omnes dient te worden aangenomen dat hij nooit ten onrechte enig steungeld voor onvrijwillige werkloosheid heeft ontvangen;

Overwegende dat het gezag van gewijsde dat uitgaat van de in strafzaken gewezen vonnissen ten aanzien van de in burgerlijke zaken gewezen vonnissen, beperkt is tot die punten alleen waarover de strafrechter uitspraak heeft gedaan;

Overwegende dat, wat ook de aard en het gezag der commissies van R.A.B.W. weze (zie hierover o.m. R. Lenaerts, De administratieve rechtbanken in zake werkloosheid en ziekteverzekering, R.W. 11 maart 1950; A.D., De administratieve rechtsmachten in zake werkloosheid, R.W. 15 februari 1953; Cass. 21 dec. 1956, R.W. 9 maart 1958, kol. 1285, J.T. 27 jan. 1957, p. 62 et observ.; Raad van State, 7 juni 1957, Arr. David, Verzamelingen der Arresten en Adv. Uitg. Bayens en Dumont, april-sept. 1957, n° 5686, p. 384; J.P. Mons, 27 jan. 1958, J.T. 16 maart 1958, p. 190) elke ten onrechte ontvangen werklozensteun door de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid kan teruggevorderd worden; dat zulks ook geldt bij afwezigheid in hoofde van de betrokkene van enig bedrieglijk inzicht of zelfs van het eenvoudig weten geen recht te hebben op de tegemoetkomingen;

Overwegende dat uit de bestanddelen van het strafdossier, de motiveringen en besluiten van de Klachtencommissie en de Commissie van Beroep en de vaststellingen van de toezichter de oncontroleerbaarheid van de werkloosheid van huidige aanlegger vaststaat; dat het bedrag der opgetrokken vergoedingen niet betwist wordt en door het Beheerscomité van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid herleid werd op 14.877 frank;

Om die redenen:

De Rechtbank,

Gehoord de heer De Nève, Substituut-Prokureur des Konings in zijn eensluidend advies, gegeven ter zitting van 10 april 1958, in de Nederlandse taal;

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Verklaart het verzet dat aanlegger heeft gevormd bij akte van deurwaarder R. Van Bouwel te Antwerpen in datum van 28 september 1956 ontvankelijk, doch ongegrond;

Dienvolgens zegt dat het dwangbevel door de heer Ontvanger der Administratieve en Onderhandse Akten en der Verschillende Middelen lastens aanlegger uitgevaardigd op 18 september 1956 en strekkende tot terugbetaling van 14.877 frank zijn volle uitwerking zal hebben;

Verklaart tegenwoordig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling;

Veroordeelt aanlegger in de kosten des gedings.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 17 april 1958.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Moerenhout en De Buck.

Advocaten : Mrs Delagrange en van Waerbeek.

Bediendencontract. — Verhouding tussen schoolbestuur en leraar. Band van ondergeschiktheid.

Zo de taak van de leraar niet enkel beperkt is tot het onderwijs van bepaalde vakken, doch zich ook uitstrekt tot de opvoeding «sensu lato» kan hij niettemin, ook op dit gebied, door een band van ondergeschiktheid met het schoolbestuur verbonden zijn.

Dit zal het geval zijn, wanneer hem, zoals in casu, ook inzake opvoeding, richtlijnen worden voorgeschreven, waarvan hij niet mag afwijken.

Derhalve is niet de Rechtbank, doch de Werkrechtvaardersraad bevoegd van onderhavig geschil kennis te nemen.

V.Z.W.D. Kloosters der Zusters van O. L. V. Bijstand t/ Ghuus.

Gezien de bescheiden;

Overwegende dat de vordering, ingeleid bij geboekt exploit van deurwaarder O. Loore, te Gent, dd. 23 mei 1957, strekt tot de veroordeling van verweerster, om aan eiseres de som te betalen van 47.553 frank, met de verwijlkosten, sedert 19 november 1956, bedrag van de weddetoelagen door haar vanwege de Staat ontvangen en die zij, volgens overeenkomst van 12 juli 1954, aangevuld sedert augustus 1955, door een reeks bijkomende overeenkomsten, gehouden is terug te keren aan eiseres, dewelke haar voorschotten op haar wedde had betaald;

Overwegende dat verweerster de onbevoegdheid van de rechtbank, zowel «ratione materiae», als «ratione loci» tegenwerpt, daar enerzijds, verweerster haar woonst heeft te Gent en anderzijds, het gaat om een betwisting aangaande een dienstcontract, gerezen tussen werkgeefster en werkneemster;

Overwegende dat eiseres beweert dat de partijen verbonden zijn door een contract «sui generis»;

1. Principes :

Overwegende dat luidens art. 21 van de wet van 25 maart 1876, de bevoegdheid bepaald wordt naar de aard (nature) van de eis;

Overwegende dat krachtens art. 15 van de wet van 25 maart 1876, de bevoegdheid van de werkrechtvaarders bepaald wordt door bijzondere wetten;

Overwegende dat art. 43, 1° van de wet van 9 juli 1926, op de werkrechtvaarders, beschikt dat onder de bevoegdheid van deze rechtsmacht, onder meer, vallen de geschillen betreffende alle dienstcontracten met uitsluiting van de rechtsvorderingen, tot vergoeding van schade, voortvloeiende uit arbeidsongevallen of beroepsziekten;

Dat behoudens uitdrukkelijke, wettelijke beschikking, de bevoegdheid van de Werkrechtvaardersraad zich uitstrekt tot alle geschillen die rechtstreeks of onrechtstreeks hun grondslag vinden in de overeenkomst van dienstverhuring, op voorwaarde dat het verband onmiddellijk zij, onverschillig het wettelijk of conventioneel karakter van de verplichting; (Van Goethem en Gheysens : Arbeidsrecht, bl. 336);

Overwegende dat door bedienden wordt verstaan, diegene die gewoonlijk voor rekening van een werkgever, een intellectueel werk verricht;

Overwegende dat er een verhuuring van arbeid of diensten (louage de travail ou de services, locatio operarum) aanwezig is, wanneer iemand, de werknemer, zijn werkkraft als zodanig verhuurt aan iemand anders, de werkgever, om onder dezes leiding en toezicht prestaties te verrichten tegen betaling van een loon in geld of in natura, terwijl er verhuuring van nijverheid (louage d'industrie, locatio operis faciendi) aanwezig is, wanneer iemand zich verbindt tot het verrichten van een bepaald werk, tegen een bepaalde prijs; (De Page : Dr. Civ. T. IV, blz. 836 en 842; Capitant : Vocab. jur. bl. 319);

Overwegende dat het criterium tot onderscheid van beide contracten te vinden is in het dienstverband, aanwezig in het eerste, en dat zich kenschetst door de band van ondergeschiktheid die, in het eerste geval, aan de werkgever toelaat aan de werknemer, om het even welke arbeid te doen uitvoeren, in de sfeer van zijn beroepsbekwaamheid, op de door hem bepaalde wijze en tijd, terwijl in het tweede geval, het werk vrij uitgevoerd wordt door de aannemer, binnen de perken van zijn contract, zonder onderworpen te zijn aan de bevelen en de leiding van de aanbesteder; (De Page : Dr. Civ. T. IV, bl. 846; Planiol et Ripert : Dr. Civ. T. XI, nr 772; Capitant : Droit Civ. T. II, bl. 630; Jossierand : Dr. Civ. T. II, bl. 780; Rechtb. Kortrijk : 15 jan. 1953, R.W. 1953, bl. 937; Rechtb. Mechelen : 22 mei 1950, R.W. 1950, bl. 68; Rechtb. Bergen : 10 oct. 1953, J.T. 1953, bl. 609);

II. Toepassing :

Overwegende dat eiseres beweert dat de leraar niet als een bediende kan worden beschouwd, daar zijn taak niet alleen bestaat in de materiële mededeling aan zijn leerlingen van een zekere som kennis, maar vooral in de vorming hunner persoonlijkheid;

Dat aldus beschouwd, de leraar veeleer in medewerking met het schoolhoofd, de grondige vakkundige vorming zijner leerlingen nastreeft, meteen niet alleen het vervullen der onmiddellijke dagtaak beogend, doch ook zijn verplichtingen tegenover zijn leerlingen op het huidig ogenblik en in het vooruitzicht hunner inschakeling in het maatschappelijk proces; (Burg. rechtb. Antwerpen, 18 mei 1956, R.W. 30 dec. 1956, bl. 823);

Overwegende dat zo de taak van de leraar zich niet enkel beperkt tot het onderwijs van bepaalde vakken, maar zich ook uitstrekt tot de opvoeding «sensu lato», hij niettemin, ook op dit gebied, met het schoolbestuur door een band van ondergeschiktheid kan gebonden worden;

Dat dit zal gebeuren zo, ook in zake opvoeding, hem richtlijnen opgelegd worden, waarvan hij niet zou mogen afwijken;

Overwegende dat dit ter zake het geval is;

Dat dit blijkt uit de overeenkomst zelf van 12 juli 1957;

Dat uitdrukkelijk gezegd wordt dat de directrice van de school, verweerster «in dienst neemt als lerares» aan het Instituut O.L.Vr. van Vlaanderen;

Dat art. 2 uitdrukkelijk gewag maakt van een «dienstverbintenis»;

Overwegende dat verweerster zich verbond, zich in alle opzichten te onderwerpen aan het reglement van het Instituut; haar onderwijs te geven volgens een opgelegd programma; de methodes en het uurrooster door het bestuur eigenmachtig vastgesteld, te volgen; deel te nemen aan het toezicht tijdens de speeltijden;

aan de begeleiding van de leerlingen vóór en na de lessen, en aan alle andere vormen van toezicht, die, naar het oordeel van het Instituut, nodig zijn voor de goede orde; supplementaire prestaties aan te nemen op redelijke wijze opgelegd door het bestuur, in onvoorziene omstandigheden, een dagboek te houden dat aan het bestuur op eerste verzoek dient voorgelegd; het toezicht van het bestuur, door bijwonen van de lessen, te dulden;

Dat op gebied van algemene houding en opvoeding, eiseres zich verbond haar onderwijs te geven volgens de beginselen van de christelijke moraal en de geestelijke oriëntering van het katholieke onderwijs, zodat een afbreuk hiermede kan aangezien worden als een zwaarwichtige reden voor onmiddellijke afdanking, zonder opzegging; zich altijd en overal waardig en christelijk te gedragen, zowel buiten, als binnen het Instituut; zich te gedragen naar de eis van trouw aan de Belgische Grondwet; zich te onthouden van politiek binnen het Instituut, enz.;

Overwegende dat, zo deze gestelde eisen van aard zijn aan de ouders die het Instituut verkiezen omdat het onderwijs dat er gegeven wordt, beantwoord aan hun eigen overtuiging, alle voldoening te geven, men nochtans bezwaarlijk zou kunnen beweren dat, wat betreft het onderwijs, eiseres vrijheid bezat in het kiezen van de onderwijsmethodes en van de algemene strekking van haar onderwijs, en zij dus dienaangaande onderworpen was aan de richtlijnen van het Instituut, en wat betreft de opvoeding, zij ook niet vrij was haar eigen opvattingen in zake burgertrouw, moraal en godsdienst, aan haar leerlingen mede te delen;

Overwegende dat zij dus wel gebonden was door een band van ondergeschiktheid, zowel wat de stofelijke organisatie van het onderwijs betreft, als de zedelijke en intellectuele strekking ervan;

Overwegende dat zo een leraar, die vrij zou zijn in het geven van zijn onderwijs en opvoeding, theoretisch begrijpelijk is, in feite, in het merendeel van de gevallen de leraar als een bediende zal hoeven aangezien te worden; (Geysen: Les travailleurs intellectuels et la Sécurité sociale, bl. 38; Van Goethem en Geysen: Arbeidsrecht, Léger en Crockaert: Contr. Emp. n° 52; Burg. Rechth. Brussel: 11 juli 1928, J.L.O. 1929, bl. 28);

Dat verweerster dus wel in de banden was van een contract van dienstverhuring;

Overwegende dat ten deze, het geschil zijn grondslag vindt in deze overeenkomst, daar de vordering onmiddellijk verband houdt met de bezoldiging van eiseres, volgens bepalingen van het contract;

Overwegende dat dus de Werkrechtensraad bevoegd is;

Overwegende dat, zo de rechtbank een algemene bevoegdheid bezit, in die zin, dat zij kennis mag nemen van alle zaken die haar onderworpen worden, op voorwaarde dat haar bevoegdheid niet betwist worde, dat ter zake verweerster de onbevoegdheid van de rechtbank tegenwerpt;

Overwegende dat deze exceptie gegrond voorkomt;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzende;
Verklaart zich onbevoegd;

Verwijst eiseres in de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

3e Kamer. — 13 februari 1958.

Alleenrechtsprekend rechter: M. Janssens.

O.M.: M. Ingels.

Advocaten: Mrs Hubené, Duchêne, Cordier en Devos.

Wegverkeer. — Overweg nauwer dan de baan. — Hindernis. — Verantwoordelijkheid van de Staat, die de baan heeft verbreed.

Niet de N.M.B.S. maar de Staat moet een bestaande spooroverweg aanpassen aan de verbrede baan.

De Staat is dus verantwoordelijk voor de schade, die is veroorzaakt aan een motorvoertuig, dat bij mistig weder de uitstekende betonnen afsluiting van de overweg heeft aangereden.

N.V. De Ster, N.V. Edm. Depaire en Veltmans t/ N.M.B.S. en Belg. Staat (minister van Openbare Werken) en N.M.B.S t/ Gemeente St-Denijs-Westrem.

Overwegende dat de autobestuurder, diens werkgeefster en de verzekeraarster van deze laatste vergoeding eisen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en van de Belgische Staat voor schade uit een verkeersongeval; dat de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen op haar beurt de Belgische Staat bij conclusies en de gemeente Sint-Denijs-Westrem bij deurwaardersexploot in vrijwaring heeft geroepen; dat deze zaken nummer 37765/28092 en nummer 38651 van de algemene rol dienen samen gevoegd;

Overwegende dat op het ogenblik van het ongeval de doorgang van de spooroverweg te Sint-Denijs-Westrem smaller was dan de baan Kortrijk-Gent, zodat in de bedoelde richting de uiterst rechterzijde van de rijbaan plots 1,90 meter naar links inspringt terwijl een betonnen afsluiting met inrichtingen voor rood licht en afsluitboom gezegde 1,90 meter innamen; dat een traktor met aanhangwagen op 12 november 1955 om 21 uur 25' bij zeer mistig weder de afsluiting en de signalisatie- en afsluitboomrichtingen heeft aangereden;

Overwegende dat ingevolge de uitspraken van 18 december 1956 van de politierechtbank te Gent en van 2 mei 1957 van de Correctionele rechtbank te Gent vaststaat, dat de autobestuurder geen enkele overtreding op het verkeersreglement heeft gepleegd;

Overwegende verder dat niet wordt betwist dat de wegverenging aan de spooroverweg te wijten was aan een verbreding van de weg Kortrijk-Gent waardoor de bestaande overweg 1,90 meter binnenwaarts is komen liggen;

Dat het eensdeels in hun onderlinge verhouding niet de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen maar de Belgische Staat is die een bestaande overweg moet aanpassen aan de verbrede baan (advies 9 oktober 1930; Parl. Bescheiden, Senaat, 1957, n° 206; Vragen en Antw., Volksv., blz. 151 en 543; Brief Minister van Audenhove, n° B.R.A. 17-182); dat bedoelde partijen over de onderwerpelijke aanpassing zes jaar lang brieven hebben gewisseld;

Dat het anderdeels de Belgische Staat is die door zijn werken de hindernis heeft aangebracht (artikel 8 eerste lid in fine V.R.) en de belemmering in het leven geroepen heeft (artikel 113 V.R.), terwijl integendeel de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen geen enkele positieve daad kan aangewreven worden (vgl. Van Roye, n° 1584);

Dat de eis derhalve ongegrond is tegenover de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, maar gegrond tegenover de Belgische Staat ;

Overwegende dat de eisen in vrijwaring derhalve zonder voorwerp blijven ;

Op deze gronden :

De Rechtbank,

Alle andere besluiten verwerpend en na strijdig advies van het Openbaar Ministerie,

Voegt de zaken nummers 37765/28092 en 38651 van de algemene rol samen,

Veroordeelt de Belgische Staat om te betalen :

a) aan de N.V. De Ster 152.223 F méér de vergoedende intrest vanaf haar betaling tot de dagvaarding,

b) aan de N.V. Edmond Depaire 5.150 F méér de vergoedende intrest vanaf 12 november 1955 tot de dagvaarding,

c) aan François Veltmans 1.000 F méér de vergoedende intrest vanaf 12 november 1955 tot de dagvaarding,

Zegt dat de drie bedragen dienen verhoogd met de gerechtelijke intresten.

Verwerpt de eis tegen de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen als ongegrond en de eisen in vrijwaring als zonder voorwerp,

Verwijst de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen in de kosten eigen aan de dagvaarding in vrijwaring tegen de gemeente Sint-Denijs-Westrem,

Veroordeelt de Belgische Staat tot de overige kosten,

Verklaart het onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande elk rechtsmiddel en zonder borgstelling, uitgenomen voor wat de kosten aangaat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

4e Kamer. — 20 november 1958.

Alleenrechtsprekend rechter : M.L.B. Van den Bussche.
O.M. : M. Marc Lamiroy.

Rechtstreekse Belastingen. — Deurwaarder der Belastingen. — Grenzen zijner bevoegdheid. — Beslag onder derden. — Dagvaarding tot geldigverklaring. — Ongeldige dagvaarding. — Onontvankelijkheid der vordering.

De « Deurwaarder der Belastingen », vroeger « constraintedragers » kan niet geldig een dagvaarding betekenen om zaken van rechtstreekse belastingen in te leiden voor de rechtbanken.

In het bijzonder is een vordering tot geldigverklaring van beslag onder derden niet ontvankelijk wanneer zij ingeleid werd door een « dagvaarding » betekend door de deurwaarder der belastingen.

Hoofdontvanger der Directe Belastingen t/ W. en V.H.

Gezien het stuk in het Nederlands gesteld op ongezegend papier, betiteld «aanzegging derden-beslag met dagvaarding tot vanwaardeverklaring, B.R. art. 563» ;

Gezien de overige overgelegde stukken en onder meer een beslag onder derden, gelegd door aanlegger, in de hoedanigheid waarin hij optreedt, in handen van de Bank van Brussel... door het ambt van de deur-

waarder der belastingen A. V., woonst kiezende ten kantore van aanlegger, ten laste van de verweerders ;

Overwegende dat de onderhavige vordering die strekt tot geldigverklaring van het bovenbedoeld beslag onder derden ingeleid werd, en ingeschreven op de rol van de rechtbank, op vertoon van het bovenbedoeld stuk dat in de vorm van een dagvaarding is opgesteld en betekend werd door bovengenoemde « deurwaarder der belastingen » aan de beide verweerders, « spreken- de voor de eerste met hcmzlf en voor de tweede met de echtgenoot aldus verklaard » ;

dat allereerst dient nagcggaan of een aldus ingeleide zaak ontvankelijk is ;

dat de aanlegger dit uitdrukkelijk beweert en name- lijk voorhoudt dat in alle akten, ook gerechtelijke ak- ten als dagvaardingen en betekeningen van vonnissen, de vroegere « constraintedragers » wiens titel bij Ko- ninklijk Besluit in die van « deurwaarder der belasting- en » is omgezet, mogen optreden als deurwaarder ;

dat aanlegger uitdrukkelijk en in het bijzonder be- weert dat, voor de zaken die de rechtstreekse belasting- en betreffen, de « deurwaarders der belastingen » geldig kunnen dagvaarden voor de rechtbank ;

dat deze stelling een zeer nieuwe klank heeft en aanlegger overigens bekent dat hij er nergens in de rechtspraak enige weerklink van kon vinden ;

overwegende dat het voor geen twijfel vatbaar is dat, in beginsel, de gerechtszaken voor de rechtbanken moeten ingeleid worden, volgens hetgeen bepaald is in het wetboek van burgerlijke rechtsvordering en meer bepaald dat de dagvaarding, luidens artikel 61 van dit wetboek dient gedaan door een gerechtsdeurwaarder (cfr. art. 32, W. v. 4 augustus 1836) ;

dat daaraan wel uitzonderingen mogelijk zijn, in bur- gerlijke zowel als in strafzaken, maar dat zij dan na- tuurlijk uitdrukkelijk moeten voorzien zijn en wel de- gelijk in een wet ;

dat men dus in ieder geval die bevoegdheid niet in een koninklijk besluit kan zoeken en nog minder af- leiden uit een koninklijk besluit dat een titel heeft ge- wijzigd, zoals zoveel andere besluiten dit in de laatste tijden deden ten bate van allerlei ambtenaren uit waar- dering voor hun vroegere diensten ;

Overwegende dat aanlegger meent dat er een wet bestaat en ten allen tijde bestaan heeft, die, aan de dragers van belastingencontrainten, in zake van recht- streekse belastingen, macht verleende om gerechtelij- ke dagvaardingen te betekenen ;

dat hij allereerst de artikelen 16, 17 en 18 van het Decreet van 25 september - 2 oktober 1791 inroept (Pasinomie, 1e serie, 1791, p. 3270) ;

dat bedoeld artikel 17 inderdaad bepaalt hoe de con- traintedragers zullen aangesteld worden en eindigt op de bepaling : « ces porteurs de contraintes feront seuls les fonctions d'huissiers pour les contributions fon- cière, mobilière et les patentes ; ils prêteront serment devant les directoires de district » ;

dat dit artikel in het « Arrêté der consuls » van 16 thermidor, jaar VIII (4 augustus 1800, Pasin. op zijn datum, p. 275) overgenomen is en de bedoelde tekst, na aanpassing, geworden is het artikel 18 : « les por- teurs de contraintes feront seuls les fonctions d'huissiers pour les contributions directes, ils ne sont pas assujettis au droit de patente... » ;

Overwegende dat allereerst dient opgemerkt dat deze teksten, al hebben zij inderdaad kracht van wet, stammen uit een tijd toen de beslagleggingen voor fis- cale doeleinden, net als onder het oud regiem, aan geen enkele gerechtelijke controle onderworpen waren en zuiver aan de administratieve macht behoorden ;

dat die tekst dus niet kan bedoeld hebben dat de

gerechtelijke akten door de contrainedragers mochten betekend worden, vermits het stelsel van die tekst alle gerechtelijke akten uitsloot;

dat, overigens, de teksten dier beide wetten zelf laten zien dat zij alleen maar het beslag op goederen en de verkoop der aangeslagen goederen op het oog hadden en helemaal niet een dagvaarding voor een rechtbank of een betekening van pleitbezorger tot pleitbezorger of een andere akte van dien aard;

dat, in ieder geval, in het Consulsdecreet van 16 thermidor jaar VIII, het niet in de bedoeling kan gelegen hebben door de belastingsdeurwaarders dagvaardingen te laten verrichten voor beslagen onder derden, vermits ditzelfde decreet, in zijn artikel 51, bepaalt dat de ontvanger tegen de weerspannige belastingbetalers twee soorten beslagen kon laten leggen, namelijk, de beslagen die met het huidige executoriaal beslag en met het beslag op vruchten te velde overeenstemden;

dat er in dat decreet geen spraak is van beslag onder derden;

dat dan nog een wet van 26 augustus 1882 wordt ingeroepen waarvan het nog steeds toepasselijk artikel 320 inderdaad bepaalt dat: « dans toutes les affaires concernant les droits d'entrée et de sortie et les ac-cises... les employés pourront effectuer tous exploits, citations et assignations judiciaires qui se font ordinairement par les huissiers... »;

dat deze wettekst, evenmin als artikel 378 van de wet van 12 mei 1819 in zake accijnsbedienden echter voor geen enkele uitbreiding vatbaar is. (Cass. 21 déc. 1835, Pas. 1835, I, 167; Cass. 6 mars 1828; Pas. 2e serie, t. VIII, p. 87.);

dat verder op het ministerieel besluit van 1 december 1851 gewezen wordt waarvan de tekst niet tot de normaal bereikbare behoort doch die zeker niets aan de wetten op de proceduur en op de gerechtelijke inrichting kan hebben gewijzigd;

Overwegende dat, wel is waar, een zekere franse rechtspraak, steunende op hoofdzakelijk dezelfde teksten, heeft aangenomen dat, juist in zake beslag onder derden, de exploiten van aanzegging aan de derde beslagene en zelfs de dagvaarding in geldigverklaring van het beslag « geldig konden betekend worden door een contrainedrager... » (Trib. Seine 26 déc. 1878 en de rechtspraak geciteerd in de bronnen aangehaald door aanlegger);

dat aanlegger ook naar een voetnota van Leurquin verwijst, (Code de la Saisie arrêt, sub n° 177) doch dat deze, als zijn bronnen, een commentaar van het ministerieel besluit van 1851 en dan eveneens de franse rechtspraak aanwijst;

Overwegende dat, zoals Garsonnet en César-Bru het voorhouden, deze rechtspraak alleen steun kan vinden op de bevoegdheid die de franse Prefecten bezitten om de contrainedragers te commissionneren, speciaal om beslag onder derden te leggen, (o.c., dl. IV nr 37bis, p. 107);

Dat een dergelijke opvatting, in ons Belgisch recht zeker geen toegang kan verwachten;

dat overigens, zelfs met die opvatting, de franse rechtspraak uiterst verward en tegenstrijdig is (zie voetnota 4 op blz. 106, Garsonnet en César Bru, o.c. dl. IV) doch dat daar ook de meesten, zoals César Bru zelf, aanvaarden dat geen enkele algemene wettekst toelaat aan de contrainedragers beslagen onder derden te betekenen, laat staan in geldigverklaring te dagvaarden voor een rechtbank; (o.c. p. 107);

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Wijzende bij verstek, gehoord het advies van de heer Marc Lamiroy, Substituut-procureur des Konings, die zich naar de besluiten van het aanlegendend beheer heeft gevoegd;

Verklaart de vordering, zoals zij ingespannen is, niet ontvankelijk en wijst ze als dusdanig af;

Verwijst aanlegger, qualitate qua, tot de gedingskosten;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

29 januari 1957.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : M. Blauwaert en Maes.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaat : M. Snoeck.

1. **Taalgebruik.** — Vermeldingen op faktuur van de verkoper in zijn eigen taal, die niet die is van de koper.
2. **Faktuur - Protest.**
3. **Handelsgebruiken.** — Toekenning door reizigers van commissielonen aan andere tussenpersonen. — Verplichting van de leverancier tot terughalen van leeg goed.

1. *De koper, die met een firma handelt en van haar mededelingen ontvangt in haar eigen taal, is verplicht, hetzij die mededelingen te doen vertalen, hetzij onmiddellijk bij de leverancier te protesteren en te eisen, dat hij zelf hiervoor zal zorgen, doch is geenszins gerechtigd te beweren, dat hij een deel der vermeldingen aanvaardt en de andere niet wegens de gebruikte taal.*

2. *De koper-handelaar moet tegen een faktuur protesteren zodra hij met de inhoud ervan niet akkoord gaat.*

3. *De reizigers van een firma kunnen niet vermoed worden namens hun firma aan andere tussenpersonen commissielonen te mogen toestaan boven het commissieloon, dat zij zelf genieten.*

Wanneer een leverancier de gewoonte heeft het leeg goed terug te halen, behoort hij zulks ook voortaan te doen.

N.V. Handelsmaatschappij Schelfaut-Van Winckel & Co
t/ Dupont en N.V. Sany t/ Dupont.

Overwegende dat de vordering sub n° 5140 tot de betaling strekt : 1) van 4.623,50 frank als saldo van de rekening tussen partijen uit hoofde van geleverde waar, 2) van 228 frank ten titel van intresten op de hoofdsom vervallen, 3) van 462,35 frank uit hoofde van de toepassing van een verhogingsbeding ;

Overwegende dat de vordering sub n° 5142 tot de betaling strekt : 1) van 15.294,45 frank als saldo van de rekening tussen partijen uit hoofde van geleverde waar, 2) van 611,75 frank ten titel van intresten op de hoofdsom vervallen, 3) van 1.529,50 frank uit hoofde van de toepassing van een verhogingsbeding ;

Overwegende dat eiseressen gemeenschappelijke besluiten genomen hebben, hetgeen impliceert dat zij de voeging van beide zaken beogen ;

dat verweerder zich tegen die voeging niet verzet en integendeel argumenten tegenstelt waarvan één ten minste (kwestie ledig goed) beide eiseressen betreft op een onplitsbare wijze ;

Overwegende dat verweerder de juistheid van de rekening niet betwist wat betreft de nog openstaande saldi wegens levering van waar ;

I. — Overwegende dat verweerder integendeel de toepasselijkheid betwist van de bedingen der algemene voorwaarden van eiseressen, onder voorwendsel dat hij de Nederlandse taal niet kent waarin de facturen van eiseressen zijn opgesteld ;

Overwegende dat verweerder zo ver gaat te beweren : « J'ai le regret de ne pas savoir lire et parler le flamand, donc ces conditions sont inexistantes » pour moi » ;

Overwegende dat dit standpunt niet kan aanvaard worden ;

dat mocht zijn zienswijze gegrond zijn, verweerder evengoed zou kunnen beweren dat geen enkele vermelding van de in het Nederlands opgestelde factuur hem bindt, en aldus het bestaan zelf van de talrijke door hem aangegane verkopen zou kunnen betwisten ;

Overwegende dat de koper die met een firma handelt en van haar mededelingen ontvangt in de taal die haar eigen is, gehouden is hetzij die mededeling te doen vertalen, hetzij bij de leverancier onmiddellijk te protesteren en te eisen dat hij zelf hiervoor zou zorgen, doch alleszins niet gerechtigd is te beweren dat hij een deel van de vermeldingen aanvaardt en de andere niet, om wille van de gebruikte taal ;

Overwegende dat het woord « faktuur », dat zeer duidelijk op de litigieuze bescheiden voorkomt, voor verweerder zeker geen vertaling vereiste ;

dat verweerder als handelaar diende te weten dat hij tegen een faktuur moet protesteren zodra hij met de inhoud ervan niet akkoord gaat ;

Overwegende bovendien, dat de facturen van de n.v. Handelsmaatschappij Schelfaut - Van Winckel, in twee talen opgesteld zijn en dat alleen de facturen van de n.v. Sany ééntalig opgesteld zijn ;

II. — Overwegende dat verweerder in de tweede plaats aanvoert dat er van de rekening 3.400 frank zou dienen afgetrokken te worden, als waarde van 68 liters crème die niet bruikbaar waren ;

Overwegende dat de defecte kwaliteit van de waar door eiseressen wordt betwist en dat verweerder het bewijs ervan niet voorbrengt ;

dat hij onmiddellijk bij de vaststelling van de ontvangst van de litigieuze crème, in juli 1956, een gerechtelijk deskundig onderzoek had dienen uit te lokken indien eiseressen niet akkoord waren om het bestaan van een defect aan te nemen ;

dat hij niet alleen verwaarloosd heeft dit te doen, doch zelfs het bewijs niet levert dat hij voor onderhavig geding de minste reclamatie zou hebben geuit ;

III. — Overwegende dat verweerder verder vraagt dat een bedrag van 3.800 frank van zijn schuld zou afgetrokken worden ten titel van commissie, waarop hij zou recht hebben in verband met verkopen welke zekere heer Gilson, agent van eiseressen, er in zou gelukt zijn met derden af te sluiten dank zij de medewerking van verweerder ;

Overwegende dat de reizigers van eiseressen niet kunnen vermoed worden namens hun firma aan andere tussenpersonen commissies te mogen toestaan boven de commissie die zij zelf genieten ;

dat zo er in dit opzicht een overeenkomst tot stand mocht gekomen zijn tussen verweerder en een reiziger van eiseressen, die aangelegenheid door verweerder met die agent te regelen is ;

IV. — Overwegende dat verweerder eindelijk vraagt dat er van zijn schuld zou worden afgetrokken, een som van 6.300 frank als waarde van het ledig goed dat nog in zijn bezit is ;

Overwegende dat eiseressen de mogelijkheid niet betwisten dat verweerder nog voor dit bedrag ledig goed bij zich kan hebben, doch staande houdt dat verweerder hun eerst het ledig goed moet terugbrengen vooraleer van de waarde ervan te kunnen gecrediteerd worden ;

Overwegende dat eiseressen niet betwisten dat zij zelve de waar per camion aan verweerder leverden en ook regelmatig zelf het leeggoed terughaalden ;

dat waar hun camion nog regelmatig de streek van verweerder bezoekt, het ook aan eiseressen behoort het ledig goed te gaan terugnemen ;

Overwegende dat waar eiseressen ondanks de aanvragen van verweerder, het geding hebben ingesteld zonder vooreerst het ledig goed te hebben teruggenomen, verweerder zich niet volkomen ten onrechte heeft laten dagvaarden ;

dat het verhogingsbeding, in de omstandigheden van de zaak, niet toepasselijk blijkt ;

Overwegende dat partijen niet uitgemaakt hebben aan dewelke van de twee eiseressen het ledig goed toebehoort ;

dat de opwerping van verweerder aldus tegenover beide eiseressen gegrond voorkomt ;

.....

VREDEGERECHT TE NEERPELT

22 oktober 1957

Rechter : M. Roelandts.
Advocaten : Mrs Franssens en Stas.

1. **Erfdienstbaarheid van weg. — Een derde — niet eigenaar van een der erven — kan daaraan geen enkel recht ontlennen.**
2. **Bevoegdheid van de Vrederechter. — Geen kennisneming van de uitvoering van vonnissen.**

1. *Erfdienstbaarheid is een last, waarmede een erf bezwaard is tot gebruik en ten nutte van een erf, dat aan een andere eigenaar toebehoort.*

De last, die op het lijdend erf rust, moet strekken ten nutte van het heersend erf; derhalve moet iedere eigenaar van het lijdend erf de last van de erfdienstbaarheid dragen en kan iedere eigenaar van het heersend erf het recht van erfdienstbaarheid als zodanig uitoefenen.

Een derde niet eigenaar van een van beide erven heeft krachtens de erfdienstbaarheid geen enkel recht.

2. *De vrederechter mag niet kennis nemen van de uitvoering zijner vonnissen en ook niet van de vonnissen van andere rechters.*

P.V.B.A. Kempische Bouwcentrale t/ Denoens.

Overwegende dat de vordering van aanlegster ertoe strekt verweerder te horen veroordelen tot een schadevergoeding van 9.500 fr. omdat zij door daden gehinderd werd de normale toegang te krijgen tot de bouwwerken, die zij uitvoert voor rekening van een

zekere Van Limbergen, die over een erfdiensbaarheid van doorvaart beschikt;

Dat de eis van aanlegster er bovendien toe strekt te horen zeggen voor recht dat verweerder zal gehouden zijn aan verzoekster doorgang te verlenen over kwestieuze servitutedeweg;

Tegeneis van verweerder :

Overwegende dat verweerders wedereis er toe strekt : aan aanlegster te verbieden genoemde doorvaart nog te gebruiken; bovendien op deze toegang aangebrachte voorwerpen op te ruimen en tot het betalen van 5.000 fr., wegens schade toegebracht aan zijn afsluiting;

Overwegende dat het blijkt uit een vonnis der Burgerlijke Rechtbank te Hasselt, dd. 9 juli 1953, en gewezen tussen de huidige verweerder Dingens en zijn gebuur Van Limbergen, dat er over hun beide erven, een erfdiensbaarheid van doorvaart bestaat, toegankelijk voor personen, vee en voertuigen in de breedste zin van het woord; dat het aan beide partijen verboden is deze doorvaart te belemmeren, die over een breedte van 2,80 m open dient te blijven voor het genot en de normale uitbating van beide erven;

Overwegende dat een erfdiensbaarheid een last is, op een erf gelegd tot het gebruik en het nut van een erf dat aan een andere eigenaar toebehoort; dat de last die op het lijdend erf gelegd is, moet strekken tot het nut van een ander erf, het heersend erf genaamd; dat derhalve « elke » eigenaar van het dienstbaar erf de erfdiensbaarheid moet dragen en dat « elke » eigenaar van het heersend erf haar als zodanig kan uitoefenen. (Kluyskens, « Zakenrecht », n° 251, 3°);

Overwegende dat uit dit alles voortvloeit dat aanlegster, geen eigenaar zijnde van een van beide erven, in haar hoedanigheid van derde persoon geen recht van doorvaart heeft, daar zij geen enkel recht bezit noch op het erf Dingens, noch op het erf Van Limbergen;

Overwegende dat de vrederechter geen kennis mag nemen van de uitvoering zijner vonnissen maar ook niet van de vonnissen van een andere rechtsmacht (artikel 6 Wet van 25-3-1876 en Vrederegerecht Mechelen, 30-10-1052, R.W. 8-3-1953); dat deze bevoegdheid — *ratione materiae* — van openbare orde is en door de rechter ambtshalve moet worden toegepast;

Dat de vrederechter, derhalve, in casu niet kan zeggen voor recht hoe het vonnis van de Rechtbank van Hasselt dient uitgevoerd en in welke gevallen toegang moet verleend worden of niet aan derde personen, die zelfs met de toestemming, van één der eigenaars van de erven ten gunste van wie de erfdiensbaarheid van doorvaart bestaat, gebruik of misbruik gemaakt hebben van deze erfdiensbaarheid;

Overwegende dat de gebeurlijke schade van aanlegster en verweerder, in ieder geval ontstaan is naar aanleiding van het niet uitvoeren van een beschikking van het vonnis van voornoemde Rechtbank, nl. het bestaan zelf van een erfdiensbaarheid van doorvaart welke door partijen niet mag belemmerd worden; dat zulke vordering alweer een vorm is van uitvoering van het kwestieus vonnis en dat, derhalve, de vrederechter er geen kennis mag van nemen;

Overwegende dat bovendien de schadevergoeding door verweerder — aanlegger op tegeneis — gevraagd niet bewezen is en om die reden dient afgewezen;

BOEKBESPREKING

Sociaalrechtelijk Woordenboek. — Verklaring en eenmaking van termen, voorkomende in het sociaal recht van het Nederlandse taalgebied. — Uitgegeven door het Secretariaat der Benelux Douane-Unie, Brussel. 1958. 267 p.

Het sociaalrechtelijk woordenboek, dat zopas uitgegeven is geworden door de Commissie voor sociale vraagstukken der Nederlands-Belgisch-Luxemburgse douane-unie is niet alleen op zichzelf een voortreffelijk werk, het is vooral een belangrijke gebeurtenis bij het streven naar een eenvormige terminologie op het gebied van het recht tussen Nederland en België.

Reeds in 1952 werd door de commissie voor sociale vraagstukken een subcommissie opgericht voor eenmaking van de terminologie in zake sociaal recht. Deze subcommissie heeft gedurende verschillende jaren aan haar zware taak gearbeid, tot eindelijk het woordenboek dat thans verschenen is, van de pers kon komen. Van Belgische zijde was de subcommissie voorgezeten door Prof. F. Van Goethem der Universiteit te Leuven, terwijl van Nederlandse zijde het voorzitterschap werd waargenomen door de Heer R. J. van Groningen, eerste ambassade-secretaris van de Nederlandse ambassade te Brussel. Vooraanstaande juristen en hoge ambtenaren van beide zijden van de grens hebben verder hun medewerking verleend.

De taak van de commissie was voorzeker niet gemakkelijk. De wetgeving op het gebied van het sociaal recht zowel in Nederland als in België is geweldig uitgebreid en de termen, die in beide wetgevingen gebruikt worden, hebben niet steeds dezelfde juridische betekenis. Er diende dus een reusachtig werk van studie ondernomen te worden om, zoals in de inleiding gezegd wordt, « er verder voor te waken dat de betekenis van elke term, welke bruikbaar werd geacht, zo duidelijk mogelijk werd omschreven. Evenwel mocht deze omschrijving niet teveel op het bestaande recht zijn afgestemd, daar anders het gevaar ontstaat dat de voorgestelde terminologie bij latere wijzigingen in de wetgeving niet meer zou kunnen worden gebruikt. »

De commissie heeft zich dan ook strenge normen opgelegd om tot een definitieve en blijvende woordenlijst te komen, waarin elke term slechts in één bepaalde betekenis zou worden gebruikt, zulks ten einde elke verrassing te vermijden. Dat hierop noodzakelijkerwijze uitzonderingen voorkomen spreekt vanzelf. De taal is te rijk en te beweeglijk opdat men haar definitief in een vast keurslijf zou kunnen prengen.

In haar verantwoording doet de commissie gelden dat haar voorstellen « uitsluitend ingegeven zijn door het streven naar een duidelijke en ondubbelzinnige sociale wetstaal en dat aan deze essentiële eis wel eens de sierlijkheid van de stijl en de verscheidenheid in de bewoordingen moesten worden opgeofferd. »

Het is duidelijk dat het samenstellen van dit werk een geweldige krachtinspanning heeft geveerd en in de schoot van de subcommissie, die het woordenboek heeft uitgewerkt, tot zeer belangrijke gedachtenwisselingen zal aanleiding hebben gegeven.

Het resultaat is echter in alle opzichten merkwaardig en het thans verschenen sociaalrechtelijk woordenboek zal aan beide zijden van de grens een onmisbaar werkinstrument zijn voor de verdere terminologische uitbouw van de sociale wetgeving in België en in Nederland.

Er werden in dit werk 1800 termen verzameld, waarbij telkens de Franse vertaling wordt gegeven en

dan een beknopte begripsomschrijving. Er wordt gewezen op de synoniemen en op de termen die kunnen vervangen worden door het besproken woord. Dit laatste is vooral van het allergrootste belang om tot eenheid in de terminologie te komen. Verder wordt aangeduid in welke wetten, besluiten of overeenkomsten, zowel in België als in Nederland, de besproken termen te vinden zijn.

Hieruit blijkt reeds welke geweldige som arbeid, onderzoek, vergelijking en afweging in dit werk zijn opgesloten.

Het grote voordeel van het bestaan van dit woordenboek is gelegen in het feit dat thans zowel in het noorden als in het zuiden bij het uitwerken van wetgevende teksten door de wetgever en de administratie vanzelfsprekend het Benelux woordenboek zal gebruikt worden, zodat wij aldus voor de toekomst in de grootst mogelijke mate eenheid van terminologie kunnen verhopen. Dit is de goede methode en de enige die voor een eenheid in de toekomst waarborgen biedt.

Er dienen dan ook oprechte gelukwensen uitgesproken te worden ten opzichte van al degenen die zich met dit groot werk hebben beziggehouden en er hun beste krachten aan besteed hebben en niet minder aan degenen die het gelukkig initiatief hebben genomen tot de voorbereiding van dit werk.

Laten wij hierbij de hoop uitspreken dat dezelfde taak zou aangepakt worden wat betreft de terminologie van het privaatrecht. Het lijdt inderdaad geen twijfel dat enkel langs deze weg ook in die allerbelangrijkste sector eenheid zal kunnen verkregen worden.

René Victor.

B. Aubin. — Der juristische Hochschulenunterricht in Frankreich und seine Reform. — J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen. — 1958. 204 p.

Het is algemeen bekend dat in 1956 de Franse wetgever een volledige omwenteling heeft tot stand gebracht in de universitaire studie van de rechtswetenschap. In Frankrijk werden desaanvaande reeds zeer talrijke geschriften gepubliceerd, doch er is mij geen enkel algemeen werk bekend dat de hervorming volledig toelicht en de betekenis ervan voorstelt in het kader van het universitair rechtsonderwijs in het algemeen. Dit wordt thans gedaan in het werk van Dr Bernhard Aubin, professor aan de universiteit van het Saargebied en directeur aldaar van het Instituut voor Europees recht.

De auteur heeft, ter voorbereiding van zijn werk, geruime tijd in Frankrijk doorgebracht, heeft grondig heel de documentatie bestudeerd en zich dan verder laten voorlichten door vooraanstaande professoren en leiders van het rechtsonderwijs.

Het boek is vooral zo verdienstelijk omdat het zich niet beperkt tot de bespreking van de wijzigingen die in 1956 werden ingevoerd, maar omdat de auteur een volledige en systematische studie heeft gemaakt van de werkmethode en de evolutie der Franse rechtsfaculteiten doorheen de laatste eeuw, waarin dan de jongste hervorming haar plaats inneemt. Na inleidende beschouwingen over de betekenis van de rechtsfaculteiten in het Frans hoger onderwijs geeft de auteur een geschiedkundig overzicht van de ontwikkeling dezer faculteiten vanaf de middeleeuwen tot op heden. Hij geeft dan nadien een overzicht van de organisatie en de werkwijze der Franse rechtsfaculteiten met de verschillende wijzigingen die geleidelijk aangebracht zijn geworden tot aan de grote hervorming van 1956. Een bijzonder kapittel wordt gewijd aan het professorenkorps met uiteenzetting van

de juiste juridische toestand van de professoren titulaires, de chargés de cours, de assistenten en de professeurs associés.

Het belangrijkste gedeelte van het boek is dan de uiteenzetting van de tegenwoordige toestand, zoals deze tot stand is gekomen door de hervorming van 1956, met een indeling van de stof in twee « cycles », de eerste die algemeen is voor al de toekomstige juristen en de tweede die onderverdeeld is in drie gespecialiseerde secties met de mogelijkheid van tussenverbindingen. De auteur zet grondig de programma's uiteen, de methode van onderwijs en de wijze waarop de examens worden afgenomen. Hij onderzoekt verder het doel dat door het hoger rechtsonderwijs wordt nagestreefd, zowel wetenschappelijke vorming als beroepsopleiding en weidt uit over de toekomstmogelijkheden voor de jonge juristen. Afzonderlijk worden dan de verschillende rechtsvakken nagegaan en de inhoud van hetgeen voor elk van deze vakken op het programma voorkomt. Hierbij worden telkens kritische bemerkingen voorgebracht die sommige tekortkomingen in de tegenwoordige toestand onderlijnen. De auteur wijst op het belang van de praktische oefeningen, zoals deze in de nieuwe organisatie van het rechtsonderwijs zijn voorgeschreven, om dan uiteindelijk nog zijn aandacht te wijden aan de voortgezette juridische studie na het bekomen van het licentiaatsdiploma en leidende tot de « diplômes d'études supérieures ».

In een slotkapittel geeft de schrijver een algemeen oordeel over de in voege gebrachte hervorming en vergelijkt hij het Franse stelsel met datgene van andere landen, zoals Duitsland en Amerika. Zijn oordeel, dat de goede kanten terdege in het licht stelt, is echter niet onverdeeld gunstig, doch zijn opmerkingen zijn gedragen door een volstrekte objectiviteit en onderlijnen zowel de voordelen als de nadelen.

Waar ook in België allerhande plannen worden uitgewerkt voor de hervorming van het onderwijs in de rechten zal het boek van Bernhard Aubin voor de wetenschappelijke juristen een zeer belangrijk document zijn.

René Victor.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, jrg. 1958 - n° 44-45 :

Van Bemmelen J.M. : Justitiële documentatie en gedragsverklaring. — Van der Deuren J. : Artikel 48 Wetboek van Strafvordering. — Langemeyer G.E. : Vereniging voor Rechtspraak - Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts. — Van Creveld I. : Welke norm past de Overheid ?

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1958 - n° 4564 :

Dozy F.B. : Rondom de rechterlijke goedkeuring van huwelijksvoorwaarden. — Rombach J. : Korte opmerkingen omtrent het ontwerp B.W. Het versterf-erfrecht van natuurlijke kinderen in de boedel van hun ouders. — Van der Ploeg P.W. : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Vennootschapsrecht.

Rechtsgeleerd Magazijn Themis, jrg. 1958 - n° 6 :

s'Jacob H.E. : De gewone rechter tegenover andere rechtsvormers. — Baud A. : De regeling van het pensioen in het nieuwe Burgerlijk Wetboek.

Journal des Tribunaux, jrg. 1958 - n° 4216 :

De Gibson C. : La conférence diplomatique de Lisbonne pour la révision des conventions internationales en matière de propriété industrielle.